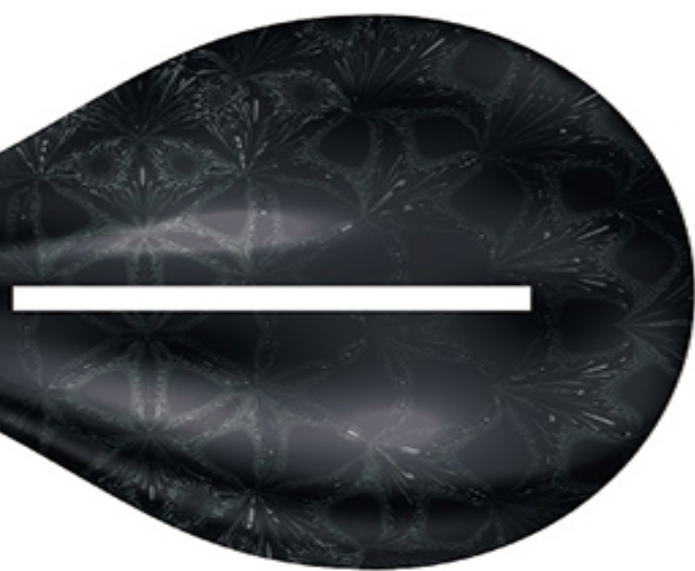

ТА МІН НИЙ С

ЛЮ ЦИСІНЬ

ПАМ'ЯТЬ
ПРО МИНУЛЕ ЗЕМЛІ

С

П

Анотація

Людство спостигла рукотворна криза першого контакту з позаземною цивілізацією, спровокувавши масову зневіру, занепадництво і ескалацію багатьох застарілих конфліктів.

Щоб віднайти вихід із глухого кута, доведеться зазирнути вглиб Усесвіту і зрозуміти Істину, а для цього, хай як дивно, зазирнути вглибину себе самих.

Чи впорається людство з викликами новітнього часу, чи все ж перетвориться на ще одну статистичну одиницю в історії Всесвіту, що триває вже мільярди років?

Лю Цзінь

ТЕМНИЙ ЛІС

Перелік головних дійових осіб і організацій

Згідно з правилами написання повного китайського імені спочатку зазначено прізвище, а потім — власне ім'я.

Організації

ОЗТ (Організація Земля —Трисолярис) — Організація, створена Є Веньцзе і Майком Евансом із метою допомоги трисоляріанам у завоюванні Землі

РОЗ (Рада оборони Землі) — Організація, створена при ООН для протидії трисоляріанському вторгненню і координації проекту «Обернені до стіни»

ОКФ (Об'єднаний конгрес флотів) — Організація, створена для координації дій трьох космічних флотів людства

Дійові особи:

Відомі з першої частини трилогії

Є Веньцзе (叶文洁, Yè Wénjié) — Вчена-астрофізик, чиї дії призвели до виникнення Трисоляріанської кризи

Майк Еванс — Спадкоємець нафтової імперії з певного часу — головний ідеолог і фактичний керівник ОЗТ

Чан Вейси (常伟思, Cháng Wěisī) — Генерал-майор Народно-визвольної армії Китаю, в подальшому — Командувач Космічними силами Китаю

Ши Цян (史强, ShǐQiáng) — Прізвисько — Да Ши. Колишній детектив поліції тепер — співробітник Відділу безпеки РОЗ

Дін Ї (丁仪, Dīng Yí) — Фізик-теоретик

Частина 1

Ло Цзі (罗辑, LuōJí) — Астроном, один зі співзасновників Космічної соціології

У Юе (吴岳, WúYuè) — Капітан корабля ВМФ Китаю

Чжан Бейхай (章北海, Zhāng Běihǎi) — Комісар із політичних справ ВМФ Китаю, потім — офіцер космічних сил

Чжан Юаньчао (张援朝, Zhāng Yuáncháo) — Робітник хімічного заводу в Пекіні який нещодавно вийшов на пенсію

Ян Цзіньвень (杨晋文, Yáng Jìnwén) — Учитель середньої школи в Пекіні пенсіонер

Мяо Фуцюань (苗福全, Miáo Fúquán) — Власник декількох вугільних шахт у провінції Шаньсі сусід Чжана і Яна

Ши Сяомін (史晓明, ShǐXiǎomíng) — Син Ши Цяна

Чжуан Янь (庄颜, Zhuāng Yán) — Випускниця Центральної академії образотворчого мистецтва

Джордж Фіцрой — Генерал армії США; координатор РОЗ та військовий експерт проекту «Габбл II»

Альберт Рінгер — Астроном проекту «Габбл II»

Пані Заїр — Генеральний секретар ООН

Містер Кент — Співробітник ООН, відповідальний за зв'язок із РОЗ

Фредерік Тейлор — Колишній міністр оборони США

Мануель Рей Діас — Колишній Президент Венесуели

Білл Гайнс — Англієць, учений-нейрофізіолог, колишній Президент ЄС

Кейко Ямасугі — Учена-нейрофізіолог, дружина Білла Гайнса

Містер Гаранін — Змінний Голова РОЗ

Частина 3

Бен Джонатан — Спеціальний уповноважений ОКФ

Дунфан Яньсюй (东方延绪, Dōngfāng Yánxù) — Капітан «Природного добору»

майор Сіцзи (西子, Xīzǐ) — Наукова співробітниця «Кванта»

Пролог

Бура мураха вже геть забула, що тут колись була її домівка. Відтоді минуло мізерно мало часу й для Землі, знову оповитої сутінками, й для зір, які щойно засяяли в нічному небі. Проте для неї це — майже вічність. Того дня, якого мураха вже й не пам'ятає, її світ полетів шкереберть. Земля з-під ніг рвонулася вгору, залишаючи на поверхні широку заглибину, та лише для того, щоби перевернутися в повітрі й укластися в ту саму вирву. Хоча ні: в кутку цієї заглибини ще випнулося чорне узвишшя. Подібні перетворення відбувалися довкола, скільки сягав зір. Грунт злітав у повітря й падав униз. Заглибини, вибої, улоговини з'являлися й зникали то тут, то там, позначені чорними піками, ніби монументами, зведеними на спомин кожної з цих катастроф. І бура мураха з кількома сотнями своїх родичів, яким також поталанило вижити, прихопивши королеву, рушили в напрямку призахідного Сонця, щоб заснувати нову імперію. Це повернення в свої давні краї було всього-на-всього випадковістю, частиною маршруту в пошуках їжі.

Мураха наблизилася до підніжжя самотнього пагорба, торуючи собі шлях колінчастими вусиками. З'ясувавши, що його поверхнею — твердою і гладенькою — все-таки можна зійти нагору, мураха рушила вперед, не маючи на меті нічого конкретного, лише підкоряючись випадковим турбулентним завихренням у примітивно влаштованій нервовій системі. Подразників для цього також не бракувало: кожні листочок і стеблина, кожна крапля роси на них, кожні хмарина в небі й зоря над нею. Жоден окремих подразник не пояснював імпульсу, проте їх було так багато, що навіть ці хаотичні поштовхи всі разом слугували певній меті, яка могла мати сенс.

Мураха відчувала вібрації земної поверхні, а вони щораз посилювалися, а це свідчило: щось величезне прямує саме в її бік, і воно близько. Проте мураха не зважала ні на що поза межами її відчуттів, тож

і далі торувала свій шлях угору. У правому куті, з якого земля здибилася пагорком, павук сплів павутиння. Цей подразник мураха дуже добре знала. Вона обережно оминула шовкові тенета, посеред яких засів павук, сторожко вловлюючи її найслабший порух. Обидві істоти чудово знали про існування одна одної, за сотні мільйонів років співжиття взаємно вивчили чужі звички, проте спілкування так і не налагодили.

Вібрації землі сягнули найвищої амплітуди й раптом припинилися. Щось величезне зупинилося перед пагорбом; воно виявилось куди вищим за вершину, яка вже затуляла мурасі півнеба. Що воно таке, мураха знати не могла. Проте воно точно було живим, періодично з'являлося в цій місцевості й долучалося до створення усіх цих каньйонів, перевертання ґрунту й зростання чорних шпилів.

Бура мураха й далі сходила вгору, знаючи, що присутність цієї істоти загалом не загрожує подальшому існуванню навколишнього світу. Звичайно, бувають і винятки. Скидалося на те, що це виключення з правил — саме для павука, який залишився внизу. Істота вочевидь вгледіла павутиння між землею та узвишшям, і змахнула кінцівкою із затиснутими в ній кількома квітками, змітаючи павука разом із його тенетами в бур'яни обіч пагорка. Далі вона обережно поклала квіти перед узвишшям.

Цієї миті почалася інша вібрація, дуже слабка, проте вона потроху наростала. Бура мураха знала, що це інша істота того самого виду прямує до узвишшя. Тепер мураха, долаючи шлях до вершини шпиля, наткнулася на довгу западину з грубішою текстурою, що мала інший, сірувато-білий, колір. Вона рушила далі саме цією канавкою, бо простіше було сходити вгору її шорсткою поверхнею. Кінці канавки перетиналися короткими відгалуженнями: нижня — перпендикулярною, а верхня — під кутом. Коли бура мураха знову видерлася на гладеньку поверхню чорної скелі, то, в її уяві виник повний вигляд цієї канавки:

«1».

Раптом істота перед узвишшям стала нижчою на половину, приблизно зрівнявшись із висотою скелі. Мабуть, вона присіла навпочіпки, відкривши мурасі клапоть темно-синього неба, на якому

вже почали висіватися зорі. Погляд істоти був прикутий до вершечка шпиль, й бура мураха завмерла: чи варто потрапляти їй на очі? Трохи повагавшись, комаха змінила напрямок і рушила далі паралельно землі, тож втрапила в іншу заглибину, яка викликала приємні відчуття. Шорстка ввігнута поверхня канавки ще більше спростила сходження, та кольором нагадувала яйця навколо королеви. Мураха негайно рушила канавкою донизу, але незабаром виявила, що форма цієї заглибини складніша за попередню: з-під округлої частини тягнувся кривий рівчак. Його вигин скидався на шлях додому: ніби тебе веде звививста «стежина пахоців». В уяві мурахи вималювався загальний вигляд і цієї западини:

«9».

Цієї миті істота, що схилилася перед узвишшям, видала низку звуків далеко за межами сприйняття бурої мурахи: «Життя саме по собі чудове. Якщо ти не розумієш цієї простої максими, чи зможеш досягнути щось значно глибинніше?» У істоти вирвався звук, подібний до пориву вітру, що котиться густою травою, — зітхання — а далі вона випросталася.

Бура мураха рушила далі своїм шляхом паралельно землі й незабаром втрапила у третю заглибину, яка повертала майже під прямим кутом:

«7».

Мурасі не подобалася така форма. Різкий несподіваний поворот зазвичай віщує небезпеку або бійку.

Голос першої істоти притлумив відчуття посилених вібрацій, і лише тепер бура мураха відчула, що й друга жива істота наблизилася до узвишшя, тож перша підвелася, аби зустріти другу. Друга виявилася тоншою і коротшою, її біле волосся розвівалося на тлі бездонного темно-синього неба й від цього зір там неначе більшало.

— Докторе Є, ви... Ви тут?

— Ти... Сяо Ло?

— Я — Ло Цзі. Я вчився з Ян Дун у старшій школі, в одному класі. Чому ви тут?

— Тепер я дуже добре знаю це місце. Зручно діставатися автобусом. Останнім часом я часто тут гуляю.

— Прийміть мої співчуття, докторе Є.

— Це все вже в минулому...

Бура мураха залишилася на самоті й уже хотіла рушати вгору, проте виявила попереду ще одну заглибину, такої самої форми, як та, заокруглена, яку вона перетнула перш ніж опинитися у заглибині з гострим кутом. Тож мураха поповзла нею, бо вона здалася зручнішою за гострі попередні. Цю зручність вона відчула, щойно за-повзла до заглибини у формі «9». Примітивне відчуття цілковитого щастя. Проте ці два елементарні відчуття в комахи не мають шансів на еволюцію. Вони такі самі, як і сто мільйонів років тому, й залишаться незмінними навіть сто мільйонів років потому.

— Сяо Ло, Дун Дун часто згадувала тебе... Вона казала, що ти... займаєшся астрономією?

— То було раніше. Тепер я викладаю соціологію у коледжі, саме там, де ви працювали. Проте ви вже вийшли на пенсію, коли я почав викладати.

— Соціологію? То значний крок убік.

— Так, Ян Дун завжди казала, що мені бракує концентрації.

— І не дарма вона казала, що ти дуже розумний.

— Трохи маю смальцю в голові, але до вашої доньки мені далеченько. Я завжди відчував, що астрономія для мене — щось на кшталт моноліту, й просвердлити отвір у потрібному місці майже неможливо. А соціологія — як дерев'яна дошка: завжди є слабкі місця. Головне — знайти правильне поєднання.

Бура мураха побігла далі, маючи на меті знову натрапити на вподобану «9». Натомість перед нею виникла пряма лінія, паралельна поверхні землі, неначе перевернута перша фігура «1»; проте у неї не було канавок на кінцях, тобто це була звичайна риска:

«—».

— Не треба так говорити. Це звичайне людське життя. Не кожен може бути як Дун Дун.

— У мене справді немає амбіцій щодо цього. Пливу собі за течією.

— Тоді я маю для тебе пропозицію: ти міг би займатися космічною соціологією?

— Космічною соціологією?

— Це умовна назва. Уявімо, що у Всесвіті є безліч цивілізацій. Їх число корелюється з кількістю виявлених зір. Всі цивілізації разом складають загальне космічне суспільство. Тобто космічна соціологія вивчатиме форми, різновиди життя у цьому величезному суспільстві, розкиданому неосяжним Всесвітом.

Бура мураха прямувала своїм шляхом по горизонтальній лінії, сподіваючись вибратися із заглибини-ри-ски та віднайти улюблену «9», проте натрапила на «2». Частина шляху в цій заглибині виявилася приємною, але в кінці знову чекав поворот під гострим кутом, як і в попередній «7», а це могло означати непевне майбутнє. Та бура мураха й далі вперто торувала собі шлях. Наступна заглибина замикалась у «0». Нагадувала улюблену «9», проте це була пастка. Життя має бути спокійним, але потребує руху в певному напрямку: не завжди добре повернутися до початку. І бурій мурасі це було відомо. Хоча попереду на неї чекали ще дві заглибини, мураха втратила до них інтерес і повернула вгору.

— Мабуть... Але наша цивілізація — на сьогодні єдина, про існування якої нам відомо.

— Саме тому досі ніхто не займався цими питаннями серйозно й не підходив до них з наукової точки зору. Саме тому ти маєш певні шанси.

— Чудово, професоре Є! Продовжуйте.

— Отже, я вважаю, що ми можемо поєднати дві твої чесноти. Космічна соціологія має значно чіткішу математичну структуру, ніж людська.

— Чому ви так вважаєте?

Є Веньцзе вказала на небо. Смужка світла у його західній частині пламеніла ще досить яскраво. Кілька зір, що вигулькнули на небі, перелічити було не складно, так само, як і пригадати, що зовсім недавно ще не світилося жодної зорі: синя безкрая пустка, очі без зіниць, мов у

мармурової статуї. Хоча й тепер зір було небагато, гігантські сліпі очі вже стали зрячими. Пустка ожила. Всесвіт бачив. Проте зорі здавалися такими крихітними порівняно з Всесвітом — срібними кра-почками, які своїм мерехтінням виказували тривогу, неспокій творця. Космічний скульптор відчував, що має повернути свої очі до світу, але жахався того, що вони побачать. Саме тому велич космосу й дрібні зорі збалансовують його бажання та страх і водночас від чогось застерігають.

— Поглянь, зорі розташовуються одна за одною, мов точки в одній лінії. Все це розмаїття складних, комплексних структур цивілізацій у Всесвіті, розвиток та існування яких є хаотичними й залежать від випадкових чинників, нівелюється величезною відстанню, що розділяє нас із ними. Вони мають вигляд точок — значень, якими легко маніпулювати завдяки методам математичного аналізу.

— Але, професоре Є, висловлена вами думка не має практичної цінності: у межах космічної соціології неможливо проводити дослідження й експерименти.

— Це лише свідчить, що ваші дослідження будуть суто теоретичними, й ні про що інше. Так само, як і в Евклі-довій геометрії, висуваєте кілька самоочевидних аксіом, а вже базуючись на них, будете всю теоретичну наукову систему.

— Професоре Є... Усе це просто чудово, але які аксіоми здатна запропонувати космічна соціологія?

— По-перше, кожна цивілізація прагне виживання. По-друге, цивілізації мають здатність до росту й експансії, проте загальна кількість матерії у Всесвіті залишається незмінною.

Бура мураха не далеко проповзла вгору, поки виявила, що й над нею також є ціла низка западин, цього разу дуже складна, заплутана. Справжні лабіринти. Мураха, чутлива до форм і структур навколишнього світу, непогано давала цьому раду в повсякденному житті, проте її здатність тримати образи у пам'яті була надто обмежена через слабкий розвиток нервової системи, тож вона раз-по-раз забувала бачене раніше. Вона не могла жалкувати за забутою цифрою «9», бо забуття — неодмінна умова її існування. Мурасі небагато потрібно

запам'ятовувати назавжди. І все це закодоване у генах, у тій частині пам'яті, яка відповідає за інстинкти.

Тож, звільнивши пам'ять від надлишків інформації, мураха ввійшла в лабіринт. Після серії звивистих поворотів вона отримала у своїй просто влаштованій уяві вигляд цього лабіринту: «墓» — mù, китайський ієрогліф «могила». Позначки вище мали куди простіший вигляд, проте, щоб їх опанувати, мураха мала знову звільнитися від зайвого знання. Тож вона забула «墓». Наступним виявився чудовий лабіринт із самих ліній, який так нагадував черевце мертвого цвіркуна, знайденого мурахою нещодавно. Його вигляд був простим і витонченим: «之» — zhī, присвійна частка. Ще вище на мураху чекали два інші варіанти лабіринтів. Перший мав дві ямки, подібні до крапель, і знову черевце: «冬» — dōng, китайський ієрогліф «зима». Другий був поділений на дві частини й мав вигляд: «杨» — yáng, що китайською означає «тополя». Саме цю форму й запам'ятала мураха з усієї подорожі. Інші цікаві фігури, які зустрічалися раніше, геть забулися, стерлися з пам'яті.

— Професоре Є, з точки зору соціології як науки ці дві аксіоми цілком слушні й доречні... Але ви так швидко їх виголосили, ніби підготувалися заздалегідь, — з подивом промовив Ло Цзі.

— Я розмірковувала над цим більшу частину свого життя. Проте вперше ділюся з кимось своїми думками. І справді не знаю, навіщо це роблю... І ще одне: для розвитку космічної соціології як науки вам потрібно вивести з цих аксіом два наступні важливі визначення: ланцюги підозр і технологічні вибухи.

— Ви можете пояснити мені ці незвичні терміни?

Є Веньцзе швидко глянула на годинник:

— Не маю більше часу. Та й ти достатньо розумний, щоб самотужки пояснити ці визначення. Тож почни з двох проголошених аксіом і здобудеш славу Евкліда космічної соціології.

— Який з мене Евклід? Але я запам'ятав ваші слова і спробую зробити все, що від мене залежить. Якщо знадобиться допомога, звернуся до вас.

— Побоююсь, що такої нагоди може більше й не трапитися... Але ти можеш і просто забути все, про що ми говорили. У будь-якому разі я виконала свій обов'язок. Що ж, Сяо Ло, мені час іти.

— Бережіть себе, професоре Є.

Є Веньцзе зникла у сутінках, попрямувала на зібрання своїх прибічників.

Бура мураха й далі сходила вгору каменем, аж поки не досягла круглої заглибини, де під слизькою поверхнею ховалося складне зображення. Примітивна нервова система не давала мурасі змоги опанувати аж такий складний об'єкт, проте вона могла відчуті його форму. Відчуття прекрасного виявилось таким само всеосяжним, як це було з формою «9». Неможливо уявити, що мураха змогла розпізнати частину зображення — очі. Відчуття чийось очей завжди викликало в неї неспокій, бо очі різних істот означають здебільшого небезпеку. Проте цього разу все було інакше — відчуття занепокоєння не з'явилося. В очах не було життя... Мураха цілком забула про того, кого звали Ло Цзі, хоча він і досі був близько. Вона завмерла перед неживими очима. Аж ось гігант видав звук, який вивів комаху із заціпеніння. Мураха вилізла з круглої ямки й попрямувала до вершечка. Вона не мала страху висоти, не боялася впасти додолу. Її багато разів зносило вітром і зі значно вищих шпилів, та це не завдавало жодної шкоди. А без страху висоти не можна відчуті захвату височінню.

Біля підніжжя плити павук, якого Ло Цзі змів букетом, узявся старанно відбудовувати павутиння. Приклеївши один кінець прозорої нитки до каменю, розгойдуючись, мов маятник, спустився нею до землі. Повторити ще три-чі — й основа для павутиння готова. Можна десять тисяч разів зруйнувати його тенета, й він десять тисяч разів старанно все відтворить. Без роздратування, відчаю, захоплення своєю справою, як це й відбувалося сотні мільйонів років до того.

Ло Цзі постояв ще якийсь час, але згодом і він пішов геть. Коли вібрації землі припинилися, бура мураха спустилася додолу іншим боком плити, поспішаючи назад до мурашника, щоб повідомити про місцезнаходження мертвого цвіркуна. Зорі вже густо висіялися в небі.

Біля підніжжя моноліту бура мураха й павук знову відчули присутність одне одного, але спілкування так і не відбулося.

Ані бура мураха, ані павук не знали, що вони разом із далеким світом, який уважно прислухається до всього, виявилися єдиними свідками народження аксіом нової науки — космічної соціології.

* * *

Раніше, пізньої ночі, Майк Еванс стояв на носі «Судного дня», який під світлом зір ковзав водами Тихого океану, що видавалися гігантським відрізом чорного сатину. Еванс любляв розмовляти з цим віддаленим світом саме вночі, на тлі зоряного неба, розлитого чорнила над безоднею океану, бо рядки інформації від софона, що з'являлися на сітківці ока, мали особливо мальовничий вигляд.

Це наша двадцять друга розмова в режимі реального часу. Ми зіткнулися з деякими труднощами у спілкуванні.

— Так, Господи. Я дізнався, що значної частини довідкової інформації про людство, яку ми вам надіслали, ви зовсім не розумієте.

Саме так. Ви чітко й докладно пояснили окремі складові, але вибудувати з них розуміння загальної картини людської цивілізації нам не до снаги. Скидається на те, що ваш світ влаштований складніше за наш і ми щось пропускаємо.

— Лише щось одне?

Так. Інколи нам здається, що ви маєте дещо недосяжне для нашого розуміння. Інколи — що вам чогось бракує.

— Про що йдеться?

Ми уважно вивчили надану інформацію і дійшли висновку, що ключем до розв'язання проблеми непорозуміння є пари синонімів.

— Синонімів?

Перша людська мова, яку ми від вас отримали, — китайська — містить чимало повних і неповних синонімів. Так, багато різних слів

описують по суті одні й ті самі явища або речі: «холодний» і «прохолодний», «важкий» і «важкелецький», «довгий» і «далекий».

— А яка пара синонімів створює перешкоди для розуміння людства?

«Думати» й «говорити». Ми нещодавно з'ясували, що це не синоніми.

— Так і є. Це зовсім не синоніми.

Але в нашому розумінні вони мають ними бути. «Думати» — тобто вести розумову діяльність за допомогою відповідного органу — мозку. «Говорити» — тобто передавати зміст мислення співрозмовникові. У вашому світі це відбувається за допомогою модуляції вібрацій повітря, спричинених голосовими зв'язками. Ці два визначення правильні?

— Саме так. Але чи водночас це не доказ того, що два дані визначення не синонімічні?

У нашому розумінні вони саме такі.

— Я можу трохи поміркувати про це?

Дуже добре. Нам усім слід обміркувати почуте.

Еванс кілька хвилин замислено вдивлявся у хвилі, що накочувалися на корабель у місячному світлі.

— Господи, який вигляд має ваш орган спілкування?

Ми не маємо окремого органа для цього. Наш мозок має здатність демонструвати думки навколишньому світові, що і є для нас комунікацією.

— Демонструвати думки? Як це можливо?

Наш мозок здатен випромінювати електромагнітні хвилі різної довжини, включно з діапазоном видимого для нас світла, що може формуватися у зображення відповідного змісту навіть на значній відстані.

— Тобто для вас мислення і є спілкуванням?

Саме тому вони синоніми.

— О... У нас це не так влаштовано. Але у будь-якому разі цей факт не повинен створювати значних перешкод у розумінні отриманих вами документів.

Так, ми не вбачаємо значної різниці у процесах мислення та спілкування. Ми обоє маємо мозок, який продукує думки за допомогою величезної кількості нейронів. Єдина відмінність полягає у тому, що імпульси нашого мозку сильніші за ваші й можуть передаватися безпосередньо співрозмовникові, тож не потрібен окремий орган для спілкування. Це єдина відмінність між нами.

— Ні, мені здається, що ви не помічаєте головної відмінності між нами. Господи, дайте мені можливість обміркувати це.

Дуже добре.

Еванс залишив ніс корабля і почав походжати палубою. За фальшбортом розміряно накочувалися хвилі нічного Тихого океану. Чоловік уявив океан довкола як мозок, що продукує думки.

— Господи, я хочу розповісти маленьку історію. Аби зрозуміти, про що йдеться, скажіть, чи знайомі вам такі поняття: вовк, дитина, бабуся, хатина в лісі?

Усі поняття цілком зрозумілі, крім бабусі. Мені відомо, що це кровний родич і зазвичай жінка похилого віку. Але ступінь спорідненості вимагає додаткового пояснення.

— Господи, це не важливо. Вам тільки необхідно зрозуміти, що вона дуже близька з дитиною й одна з небагатьох осіб, яким дитина беззастережно довіряє.

Зрозуміло.

— Я навіть трохи спрощу історію: бабуся мала вийти з хатини, щоб піти кудись у справах. Тож вона залишила дітей удома й звеліла не відчиняти двері нікому. Дорогою бабусю перестрів вовк, який її з'їв і вбрався в її одяг. Він пішов до хатини, постукав у двері й промовив: «Це я, ваша бабуся. Я повернулася, відчиняйте». Діти крізь щілину у дверях побачили, що прийшла начебто бабуся, й відчинили. Вовк вдерся до хатини та з'їв дітей. Господи, вам зрозуміла ця історія?

Взагалі ні.

— Тоді, напевно, мій здогад правильний.

Перш за все, вовк від початку хотів потрапити до хатинки, щоб з'їсти дітей, чи не так?

— Саме так.

Він говорив із дітьми, чи не так?

— Так і є.

Це не зрозуміло. Щоб досягти своєї мети, він мав уникати спілкування з дітьми.

— Чому?

Хіба це не очевидно? Якщо він почне спілкуватися з ними, діти знатимуть, що вовк збирається проникнути до хатини та з'їсти їх. Тож вони нізащо не відчинять двері вовкові.

Еванс (по тривалій мовчанці):

— Я розумію, Господи, я розумію.

Що ти розумієш? Чи не є очевидним усе, що я сказав?

— Ваш процес мислення повністю відкритий зовнішньому світові. Ви не можете ховатися.

Думки можна приховати? Твоя ідея надто фантастична.

— Я маю на увазі, що ваші думки і пам'ять абсолютно транспарентні для зовнішнього світу, як-от книга, вистав-лена на публічний огляд, демонстрація фільму на площі чи риба у прозорому акваріумі. Повністю відкриті. Зчитувані з першого погляду. О, деякі терміни, використані мною, можуть виявитися...

Я розумію сказане. Але хіба в цьому є щось незвичайне?

Еванс знову трохи помовчав.

— Отже... Господи, коли ви щось обговорюєте будь із ким віч-на-віч, усе, що ви говорите, є правдою, ви не можете схитрувати, надурити когось. Ви не можете під час спілкування реалізувати певну далекосяжну стратегію.

І не лише віч-на-віч. Ми здатні спілкуватися й на значній відстані. До речі, «хитрість» і «брехня» також належать до категорії термінів, які важко збагнути.

— І який вигляд має суспільство, де думки повністю відкриті для всіх? Яка культура може виникнути в таких умовах? Яка політика? Жодних інтриг і облуд.

Що таке «інтрига» й «облуда»?

Еванс промовчав.

Комунікативні органи людини є ніщо інше, як еволюційний недолік, неминуча компенсація неспроможності вашого мозку до генерування мисленнєвих імпульсів значної потужності. Це одна з біологічних слабкостей вашої раси, адже очевидно, що можливість безпосередньо візуалізувати думки — розвиненіша й ефективніша форма спілкування.

— Недолік? Слабкість? Аж ніяк, Господи, ви помиляєтеся. Цього разу ви абсолютно неправі.

Невже? Я зараз також обміркую почуте. Шкода, що ти не можеш бачити моїх думок.

Тепер пауза тривала довше, текст на сітківці ока не з'являвся близько двадцяти хвилин. Еванс устиг пройти від носа корабля аж до корми, спостерігаючи, як зграйка риб час від часу вискакує з води, залишаючи по собі сріблясту дугу, що виблискує в зоряному світлі. Кілька років тому він вивчав наслідки вилову риби в прибережних водах, перебуваючи на риболовецьких суднах у Південнокитай-ському морі. Рибалки це видовище називали «парадом воїнів дракона». Він же зараз подумав, що це більше нагадує проекцію тексту на поверхні океану. Цієї миті рядок тексту з'явився і в нього перед очима.

Ти маєш рацію. Зараз, перечитавши деякі матеріали, я починаю краще розуміти викладене.

— Господи, у вас попереду довгий шлях, перш ніж ви матимете справжню здатність розуміти людське буття. Я навіть вважаю, що ви так і не опануєте цю науку до кінця.

Так, це дуже складно. Тепер я розумію, чому цей бік вашого життя досі був прихований від мене. Ти правий.

— Господи, ми вам потрібні.

Ви мене лякаєте.

Розмова перервалася. Так востаннє Еванс отримав повідомлення з Трисолярису. Він стояв на кормі «Судного дня», спостерігаючи, як білосніжне громаддя корабля, мов час, невинний у своєму плині, торує шлях крізь нічний туман.

Частина 1. Обернені до стіни

Рік 3-й Епохи кризи

Трисоляріанський флот перебуває на відстані 4,21 світлового року від Сонячної системи 4,21 світлового року від Сонячної системи

«Чому він аж такий ветхий з вигляду?»

Саме ця найперша думка спала у Юе, коли він побачив величезний корпус корабля на ім'я «唐»[1] — «Тан» у мерехтливих спалахах електродугового зварювання. Насправді він добре знав, що цей оптичний ефект виникає через використання найсучаснішого способу зварювання в захисній газо-рідинній атмосфері. Після цього на плитах корпусу авіаносця з найміцнішої марганцевої сталі залишається безліч дрібних плямок. У Юе намагався уявити, яке враження справлятиме цей здоровань, коли на корпус «Тана» шар за шаром нанесуть захисну сіру полуду, й не міг.

Щойно завершилися четверті за ліком навчання ударного авіаносного з'єднання «Тана» у прибережних водах. Упродовж двох місяців навчань у Юе і Чжан Бейхай, який зараз стояв у нього за спиною, грали незвичні їм ролі. Похідний стрій з есмінців, підводних човнів, допоміжних кораблів ішов під прапором командира з'єднання, проте флагманський корабель «Тан» ще стояв на стапелях у доці. Його місце займав учбовий корабель «郑和»[2] — «Чжен Хе», та іноді воно взагалі залишалося порожнім. Два місяці у Юе очужіло вдивлявся у порожнє флагманське місце в строю: там бурлили сліди кільватерів інших кораблів, і це цілком відповідало його настроєві. «Чи буде насправді заповнена ця порожнина?» — не раз запитував він у себе.

Та ось тепер, споглядаючи незавершений «Тан», він бачив не лише його ветху оболонку, він бачив і негаразди, і злигодні, що їх приносить із собою похилий вік: сам «Тан» — мов гігантська стара покинута фортеця;

корпус корабля — величні високі кам'яні мури; цятки від зварювання — в'юнкі рослини, що обплітають стіни фортеці... Немов це й не будівництво, а розкопки археологів.

Наляканий перспективою таких нескінченних думок, У Юе повернувся до Чжан Бейхая, який і досі стояв у нього за спиною.

— Як почувається твій батько? — спитав він.

— Краще не стає. Насилу тримається, — відповів Бейхай, ледь похитавши головою.

— Напиши рапорт про відпустку.

— Я вже був у нього, коли його вперше шпиталізували. За потреби ми повернемося до цієї розмови.

Знову запала тиша. І так було щоразу, коли ці двоє починали говорити про особисте. Звичайно, по службі спілкувалися куди жвавіше, та все одно відчувалися якісь перепони на шляху до повної відкритості.

— Бейхаю, той обсяг роботи, який чекає на нас у майбутньому, не можна порівняти з сьогоднішнім. Якщо нас призначили на ці посади, мусимо налагоджувати контакт.

— Ми чудово комунікували в минулому. Якщо командування призначило нас обох на «Тан», вочевидь причиною стала і наша вдала співпраця на «长安»[3] — «Чан'ані».

Промовивши це, Бейхай посміхнувся, а потім розсміявся тим своїм сміхом, який до кінця так і не вдавалося зрозуміти У Юе. Проте він міг заприсягтися, що сміх підлеглого щирий, від серця, хоча неможливо збагнути, що в кого на серці, тож не варто й намагатися, бо всі зусилля марні. Та й успішна співпраця не потребує цілковитого розуміння. Хоча самому Бейхаю У Юе здавався розгорнутою книгою; він славився своїм умінням легко «читати» найдрібніші думки та потаємні бажання всіх від матроса до капітана. Він був майже ідеальним втіленням комісара з політичних питань: відвертим у судженнях, прискіпливим у деталях; його коментарі й підказки не залишали сумнівів щодо правильності прийнятих рішень. Проте його внутрішній світ завжди залишався для У Юе бездонною сірою прірвою. Він постійно давав невербальні підказки: «Роби саме так. Це найліпший або найправильніший спосіб, але це не те,

що я особисто вважаю правильним». Подібне відчуття, спочатку невиразне, а потім дедалі відчутніше, постійно спонукало до правильного вибору. Все, що Чжан Бейхай робив чи радив, було правильним або найдоречнішим. Однак У Юе й гадки не мав, як же насправді Бейхай до всього цього ставиться.

У Юе мав чітке кредо: командування військовим кораблем — важка справа, пов'язана з реальною небезпекою, і вищі офіцери мають повністю розуміти хід думок один одного. Через це в У Юе виникали значні проблеми: спочатку він думав, що Бейхай тримає камінь за пазухою та очікує на бодай найменшу його помилку. Він ображався: чи був хтось відвертішим і щирішим за нього на непростій посаді командира есмінця? Чим він заслужив на таку недовіру?

Поки батько Бейхая був їхнім безпосереднім командиром, У Юе говорив із ним про складнощі співпраці з його сином, уже на той час комісаром: «Якщо питань до виконання службових обов'язків немає, то чи не байдуже, про що він думає? — тихо запитав той. А потім додав, можливо, мимоволі: — Щоправда, я теж не знаю, про що».

— Підійдімо якомога ближче, — сказав Бейхай, вказуючи на «Тан», уквітчаний спалахами зварювання. Цієї миті задзеленчали їхні телефони — у повідомленнях вимагали негайно повернутися до авто. Значить, трапилося щось надзвичайне, адже машина була обладнана захищеним каналом зв'язку. У Юе відчинив дверцята й підняв слухавку. Телефонував офіцер зі Штабу авіаносного з'єднання.

— Капітане У, від Командування Військово-морського флоту надійшов терміновий наказ для вас і комісара Чжана: ви вдвох маєте з'явитися до Генерального штабу для пояснень із певних питань.

— До Генерального штабу? А як же п'ята сесія навчань? Половина кораблів з'єднання вже в морі, інші виходять завтра.

— Щодо цього не маю інструкцій. Наказ дуже чіткий. Ознайомитися з деталями ви зможете по поверненні у Штаб з'єднання.

Командир і комісар ще не спущеного на воду авіаносця «Тан» одночасно глянули на корабель. Це був один із рідкісних моментів, коли

їхні думки збіглися: скидалося на те, що місце в морі так і залишиться порожнім.

* * *

Форт-Гриллі. Аляска

Кілька оленів, які підтюпцем перетинали засніжену рівнину, нашорошили вуха, відчувши вібрацію землі, вкритої грубою сніговою ковдрою. Просто перед ними розчахнулася замаскована біла півсфера. Вона була тут і раніше — схожа на гігантське яйце, наполовину вкопане у землю й припорошене снігом. Олені завжди відчували, що воно не належить цьому вистудженому світові. З потрісканого яйця вирвалися стовпи густого диму й шаленого полум'я, а за ними з гучним ревінням на світ Божий вилетів циліндр. Він торував собі шлях із підземелля, стрімко набирав швидкість, вивергаючи вогонь із днища, і збурене повітря підхоплювало з собою у височінь найближчі кучугури, які опадали вже дощем. Коли циліндр злетів на достатню висоту, припинилися вибухи й спалахи, що так налякали оленів, знову запала тиша. Циліндр розтанув у небі, тільки залишив по собі довгий білястий слід, мовби вкрита снігом земля внизу була змотаним клубком пряжі, й невидима гігантська рука сукала з нього нитку вглиб космосу.

— От дідько! Ще кілька секунд, і я встиг би скасувати запуск! — офіцер Редер у моніторній залі НПРО, Командному центрі Системи національної протиракетної оборони США, пожбурих мишу. Він був далеко — на глибині 300 метрів під горою Шаєнн у Колорадо-Спрінгз.

— Я подумав, що це фальшива тривога, коли спрацювала система попередження, — похитав головою відповідальний за спостереження орбіти офіцер Джонс.

— Якою ж тоді була ціль атаки? — поцікавився генерал Фіцрой, новопризначенець. Управління НПРО становило лише частину його обов'язків, і в цих питаннях він ще мало тямив. Генерал кинув погляд на скляну стіну з моніторів, намагаючись за інтуїцією відшукати там

звичний графічний інтерфейс, подібний до того, що був у нього перед очима в центрі управління польотами НАСА: червоні лінії ліниво зміїлися розгорнутою двомірною картою Землі. І хоча врешті-решт лінії формували синусоїди, людина з вулиці могла подумати, що звідти ніби щось вистрілює у космос. Проте ніякого графічного інтерфейса тут не було: криві на кожному з екранів перепліталися без жодної логіки, мов абстрактний малюнок. Що вже й казати про екрани з рядками чисел, які прокручувалися з шаленою швидкістю. Здавалося, ті шифри могли розуміти лише чергові офіцери НПРО, які зовсім не виказували поваги до його чину.

— Генерале, ви пам'ятаєте, як минулого року астронавти замінювали покриття віддзеркалення багатофункціонального модулю МКС? Вони впустили тоді замінену стару плівку, і під дією сонячного вітру вона розгорнулася знову.

— Але... ця інформація мала бути включена до бази даних щодо цілі.

— Так. Вона тут є, — Редер розгорнув сторінку за допомогою миші. Під блоками складного тексту, масивів даних і незрозумілих форм містилася неоковирна фотографія на чорному тлі, зроблена, швидше за все, наземним телескопом. Деталі розгледіти не вдавалося через високу здатність сріблясто-білої поверхні об'єкта до відбиття світла.

— Майоре, якщо ви мали цю інформацію, чому не скасували запуску?

— Пошуковий модуль системи в автоматичному режимі звіряє вказівки щодо цілі з наявною базою космічних об'єктів. Швидкість реакції людини надто повільна, щоб вчасно прийняти рішення. Але старий масив даних ще не переведений із попереднього формату файлів у новий, тож пошуковий модуль системи не має з чим звірятися, — відповів Редер з образою в голосі. У його словах відчувався докір: я за секунду замінив собою суперкомп'ютер НПРО, вивівши на монітор інформацію про об'єкт, а тепер маю терпіти ще й це прискіпування.

— Генерале, наказ про перенесення зони відповідальності НПРО надійшов у космічний простір до впровадження змін і налагоджування

програмного забезпечення, тож система стала на бойове чергування без доопрацювання, — сказав черговий офіцер.

Фіцрой промовчав. Зайва балаканина у приміщенні Центру управління лише дратувала його. Перед ним розгорнулася перша планетарна система захисту всього людства, проте це була лише стара система НПРО, просто спрямована із Землі в космос із різних точок, розкиданих континентами.

— Я гадаю, ми повинні закарбувати цей історичний момент для нащадків, — несподівано схопився Джонс. — Це перший випадок, коли людство завдало удару спільному ворогові!

— Проносити камери всередину суворо заборонено, — холодно відповів Редер.

— Капітане, про що ви говорите? — Фіцрой несподівано розлютився не на жарт. — Система не розпізнала дану ціль як ворожу. Який це «перший удар по ворогові»?

— Ракети-перехоплювачі оснащені ядерними боєголовками, — вимовив хтось після незручної паузи.

— Так, 1,5 мегатонни в тротиловому еквіваленті, то й що?

— Зовні майже темно. Враховуючи місцеположення цілі, ми можемо побачити спалах!

— Ви це можете побачити й на моніторі.

— Ззовні картина буде значно цікавіша, — сказав Редер.

— Я... Моя зміна на чергуванні скінчилася, генерале, — нервово тупцюючи, мовив Джонс.

— Моя теж, — додав Редер. Насправді це було лише виявом пошани з їхнього боку. Фіцрой обіймав посаду Старшого координатора Ради оборони Землі, не займав посади в НОРАД і НПРО та не мав там повноважень.

Фіцрой махнув рукою:

— Я не ваш командир. Робіть, що вважаєте за потрібне. Тільки нагадую: нам, можливо, доведеться ще довго працювати пліч-о-пліч.

Джонс із Редером щодуху наввипередки рвонули назовні. Пройшли крізь десятитонні двері протирадіаційного захисту й видерлися на

вершину гори Шаєнн. Над ними ясніло вечірнє небо, проте ніякого ядерного вибуху в космосі вони не побачили.

— Він має бути он там, — Джонс вказав пальцем.

— Можливо, ми запізнилися, — відповів Редер. Саркастично посміхнувся й запитав: — Вони справді вважають, що софон знову розгорнеться у вимірах із малим числом?

— Не думаю, що він дасть нам другий шанс. Він наділений інтелектом, — відповів Джонс.

— Усі погляди НПРО прикуті до космосу. Хіба не лишилося жодних загроз на Землі, від яких потрібно захищатися? Навіть якщо всі країни-спонсори тероризму перетворяться на агнів, ОЗТ нікуди не зникла. — Редер пирхнув. — Ці військові експерти у РОЗ тільки й мріють отримати якнайшвидші результати, байдуже, які. Фіцрой — один із них. Тепер вони можуть голосно стверджувати, що перший рубіж Системи оборони Землі збудовано, хоча у технічному плані майже ніяких змін не впроваджено. Єдиною метою системи на сьогодні є запобігання її розгортанню у вимірах макросвіту на навколоземній орбіті. А технологія — ще простіша за ті, що застосовуються для перехоплення власних ракет. Адже якщо вона все-таки з'явиться, то площа, по якій можна буде завдавати удару, — величезна... Капітане, я насправді запросив тебе піднятися сюди, щоб сказати ось що: чому ти поводишся, мов мала дитина з цим фотографуванням першого удару по ворогові? Навіщо третируєш генерала, га? Хіба не бачиш, що то за один, який він зашорений?

— Але хіба це для нього не комплімент?

— Він один із найкращих піарників у армії. І ти гадаєш, що на прес-конференції він заявить, буцімто першим ударом по ворогові був запуск ракети через помилку й недосконалість системи? Вони з колегами оголосять це вдалим тренуванням з відсічі реальній загрозі. Ось побачиш, — із цими словами Редер влігся на землю, широко розкинув руки, та почав із сумом роздивлятися зорі, що засвітилися в нічному небі. — Ти знаєш, Джонсе, якщо со-фон і справді знову розгорнеться, це буде вельми люб'язно з її боку. Дати такий шанс її знищити!

— І яка з цього буде користь? Уже відомо, що їх бозна-скільки летить до Сонячної системи, а скільки вже тут... І чому ти називаєш софон «вона», а не «він» чи «воно»?

Обернене до неба обличчя Редера набуло мрійливого виразу:

— Учора китайський полковник, який щойно прибув до центру, сказав: вони називають софон ім'ям японської жінки — Томоко[4].

* * *

Напередодні Чжан Юаньчао заповнив усі папери для виходу на пенсію і залишив хімічний завод, де працював понад сорок років. Його сусід, старий Ян, сказав що 60 і 16 — найкращий вік у житті: повсякденний тягар, який несуть 40-50-річні, вже минув, а хвороби і стареча немічність 70-80-річних ще далеко. Саме час насолоджуватися повнотою життя. Син і невістка Чжана мали стабільну роботу. Хоча син одружився пізенько, чекати на онука залишилося вже недовго. Чжан з дружиною не могли собі дозволити жити тут, проте їхній старий будинок знесли, а на отриману компенсацію вони рік тому придбали собі квартиру... Коли Чжан обмірковував усе це, життя здавалася чудовим. Проте, споглядаючи з вікон свого восьмого поверху місто під ясным небом, він не відчував радості в серці. Яке вже там друге безтурботне дитинство? Він мусив визнати, що в питаннях суспільної політики й державних взаємовідносин старий Ян таки мав рацію.

Сусід Ян Цзіньвень був шкільним учителем середніх класів на пенсії. Він частенько давав життєві поради Чжану, й остання з них така: для щастя у своєму поважному віці ти маєш постійно навчатися чогось нового. «От візьми хоча б інтернет: найменша дитина вже легко баражує його безмежними просторами. А ти не здатен відкрити браузер», — говорив Ян. Він навіть окреслив головну проблему Чжана, його недолік: той зовсім не цікавився нічим, що відбувалося довкола, жодними подіями, значущими для нього чи для людства загалом. Ян казав: «Твоя дружина може виплакати, хоча б дивлячись оті нескінченні дурнуваті

телевізійні мильні опери. А ти ж навіть ящика не дивишся. Взагалі не цікавишся ні національними питаннями, ані загальносвітовими проблемами. А це — важлива частина життя».

Чжан жив у Пекіні, але нічим не нагадував столичного мешканця. Будь-який таксист мав власну точку зору на події в країні та світі, а Чжан якщо й знав, хто зараз обіймає пост Глави держави, то назвати ім'я Прем'єра для нього було вже складним завданням. Насправді старий навіть пишався своєю відчуженістю. Він — простий громадянин, прожив своє життя тихо, сумирно, без значних потрясінь, то чого б мав перейматися всіма тими проблемами, які взагалі його не стосуються? Ці проблеми аж ніяк не впливають на його щоденне життя, тож навіщо йому цей клопіт? Он старий Ян усе печеться про національні інтереси, кожного Божого дня переглядає випуски новин, влаштовує суперечки в інтернеті на тему: «Як міжнародні тенденції нерозповсюдження ядерної зброї впливають на національну економічну політику», аж поки обличчя не побуряковіє. І що? Пенсію уряд йому хоч на півкопійки підвищив?

Але Ян постійно брав на глум такий спосіб мислення: «Ти смішний, бо думаєш, що ці питання тебе не обходять. Гадаєш, це не має жодного значення особисто для тебе? А я кажу тобі, старий Чжане, що кожна значна національна чи міжнародна проблема, кожне суттєве рішення нашої влади та кожна резолюція ООН так чи інакше, прямо чи опосередковано пов'язані з твоїм життям. Ти думаєш, що вторгнення США до Венесуели аж ніяк тебе не стосується? А я стверджую, що це матиме довготривалий вплив на твою пенсію, і це виявиться куди більшим за твої півкопійки». Раніше Чжан лише сміявся з такого просторікування, але тепер зрозумів, що старий Ян таки мав рацію.

Задзеленчав дзвоник на дверях, Чжан їх відчинив і побачив старого товариша Яна. Той мав такий вигляд, ніби щойно повернувся з вулиці, проте був сповнений енергії. Чжан вступився у нього, мов людина, яка довго блукала пустелею, перш ніж зіткнулася з випадковим мандрівником, і нізащо не хоче відпускати його.

— Я шукав тебе, де ти подівся?

— Ходив зранку на ринок, бачив і твою дружину. Вона робила закупи в продуктових рядах.

— Чому наш будинок такий порожній? Тут як у мавзолеї...

— То сьогодні ж не вихідний день. Всі у справах пішли, — Ян засміявся. — Твій перший день на пенсії. Те, що ти відчуваєш, — нормально. Дякувати Богу, ти не був керівником, бо їм ще складніше адаптуватися. А ти скоро звикнеш. Ну ж бо, ходімо до Центру нашої громади, знайдемо тобі заняття до вподоби.

— Та ні, це не через пенсію. Це через... ну, як ото правильно пояснити — ситуацію в країні, ба радше у світі.

Ян тицьнув у нього пальцем і засміявся:

— Ситуація у світі? Ха-ха-ха, ніколи не подумав би, що почую це з твоїх вуст...

— Ніде правди діти, все так, раніше мені було байдуже до всього цього. Проте справи набули такого масштабу! Я раніше й подумати не міг, що воно може зайти так далеко!

— О, старий Чжане, хоч як прикро це казати, але і я пристав до твоїх життєвих правил. Я тепер також не переймаюся через усі ті глобальні питання. Повіриш чи ні, але я вже тижнів зо два навіть новин не дивився. Я слідкував за всіма новинами, тому що це були суто людські питання, і ми мали вплив на хід подій. Проте щодо цього ми безсилі. Чого ж тоді хвилюватися?

— Але ж не можна просто не зважати. Через 400 років людство зникне!

— О, та ми з тобою згинемо за 40 років.

— А наші нащадки? Як щодо них?

— Мене це не так бентежить, як тебе. Мій син живе в Америці, він одружений, але дітей не хоче. А твій рід проіснує ще з десять поколінь. Тобі цього не досить? Ліпше впокоритися.

Чжан якусь мить дивився на старого друга, потім глянув на годинник і ввімкнув канал новин. Ішов денний випуск:

Інформаційна агенція «Асошіейтед прес» повідомляє, що 29 числа цього місяця, о 18:30 за Північноамериканським східним часом у НПРО

провели вдале випробування зі знищення розгорнутого у вимірах макросвіту софо-на на навколоземній орбіті. За ціль слугувала частина плівки віддзеркалення, загубленої під час робіт на МКС у жовтні минулого року. Прес-секретар РОЗ повідомив, що ракета-перехоплювач із ядерної боеголовкою успішно впоралася із завданням і знищила ціль. Площа цілі становила 3 000 м². Отже, це свідчить, що задовго до того, як софон устигне розгорнутися у тривимірному просторі з площею, достатньою для віддзеркалення сонячного світла в обсязі, загрозовому для людських об'єктів на поверхні Землі, система НПРО його знищить...

— Яка нісенітниця, софон ніколи вже не розгорнеться у наших вимірах, — мовив Ян, намагаючись вихопити пульт із рук Чжана. — Перемкнімо на спортивний канал, може, там повторюють півфінал європейського кубка. Вчора я задрімав на софі, коли дивився...

— Удома подивишся, — відповів Чжан, не випускаючи пульт із рук і далі слухаючи випуск новин:

За інформацією, отриманою від лікаря 301-го військового шпиталю міста Пекіна, де проходив курс лікування Цзя Вейбінь, причиною його смерті став гемобластоз або, інакше кажучи, лейкемія. Безпосередньо до смерті призвели значний крововилив та відмова всіх органів на пізній стадії захворювання. Жодних незвичайних чинників та незрозумілих причин виявлено не було. Цзя Вейбінь — відомий фахівець з питань надпровідності, який зробив значний внесок у дослідження та розробку надпровідних матеріалів, що зберігають свої властивості за кімнатних температур, — помер 10 числа цього місяця. Всі чутки, що професор Цзя помер через атаку софонів, безпідставні. Прес-секретар Міністерства охорони здоров'я також повідомив: інші смертельні випадки, що їх також пов'язують із дією софонів, спричинені або нещастям, або звичайним перебігом захворювання. Прокоментувати останні події репортер попросив відомого фізика Дін Ї.

Репортер: Як ви прокоментуєте паніку, що зчинилася через страх перед софонами?

Дін Ї: Паніку спричинює відсутність у населення базових знань із фізики. Представники влади та члени наукового співтовариства не раз і за кожної слушної нагоди пояснювали: софрон — це лише елементарна частинка, яка, хоч і наділена високим рівнем інтелекту, має обмежений потенціал впливу на макросвіт саме внаслідок своїх мікроскопічних розмірів. Найбільшими загрозами й проблемами, які софрони можуть принести людству, є помилкові висновки та суперечності в наукових дослідженнях у царині фізики високих енергій, а також недоліки систем спостереження Землі, побудованих за принципом сплутаних квантових станів. Залишаючись у своєму первісному стані, тобто не змінюючи мікроскопічних розмірів, софрон не здатен убити чи створити смертельну загрозу. Реальний вплив на об'єкти макросвіту софрон може мати, лише розгорнувшись з 11-мірного простору в розмірності нашого макросвіту. Та навіть і розгорнутий софрон не зможе завдати значної шкоди у макросвіті, позаяк його сила криється саме у розмірностях із великим числом. А тепер, коли людство збудувало систему оборони, будь-яке розгортання софрона надасть нам чудову можливість для його знищення. З моєї точки зору основні мас-медіа мають ефективніше сприяти поширенню цієї інформації, аби уникнути розповсюдження серед громадськості панічних настроїв без жодного наукового підґрунтя.

Чжан почув, як хтось увійшов до вітальні, не постукавши і гукаючи: «Старий Чжане!» та «Пане Чжан!», і рушив туди. Він здогадався, хто то, ще раніше, щойно почув важ-келенні кроки людини, яка підіймалася сходами. Мяо Фу-цюань, ще один сусід зі сходового майданчика, зайшов до помешкання. Цей власник кількох вугільних шахт у провінції Шаньсі був на кілька років молодший за Чжана. Мяо Фуцюань володів великим будинком в іншому районі Пекіна, а в цій квартирі мешкала його пасія з провінції Сичуань, не старша за його доньку. Попервах, коли Мяо тільки придбав тут помешкання, родини Чжана та Яна ставилися до нього не надто дружньо, бо з ним постійно виникали суперечки через речі, покинуті в коридорі загального користування. Але зрештою вони зрозуміли, що новий сусід, хоч і брутальний у спілкуванні — товариська

й щира людина. Після того як управлінська компанія вирішила спір щодо приміщень загального користування, між трьома родинами встановилися приязніші стосунки. Хоча Мяо й стверджував, що відійшов від справ і залишив управління бізнесом синові, він досі був вельми зайнятою людиною. У квартирі з'являвся вряди-годи, й усіма трьома величезними кімнатами цілковито розпоряджалася коханка.

— Старий Мяо, Місяць уже знову змінився на молодик від часу твоєї останньої появи. Де ти цього разу схопив фортуна за хвіст, і на скільки вона тебе збагатила? — запитав Ян.

Мяо, перш ніж відповісти, взяв кухоль, наполовину наповнив його водою з диспенсера і жадібно випив:

— Були неприємності на шахті, й мені довелося їхати все залагоджувати... З грошима сутужно, навколо коїться таке, наче запроваджено військовий стан, уряд зі своїми дитячими підходами до вирішення проблем... Старий закон про видобувну діяльність і так не працював, а тепер взагалі незрозуміло, коли шахти зможуть стати до роботи...

— Гіркі жнива для всіх, — промовив старий Ян, не відриваючи очей від футболістів на екрані телевізора.

* * *

Чоловік лежав на ліжку ось уже кілька годин. Місяць ділився з ним світлом, що приникало до кімнати крізь напівпідвальне віконце, й холодні промені час від часу яскраво спалахували на підлозі. Через гру тіней усе навколо здавалося витесаним із сірого каменю, тому кімната нагадувала гробницю.

Ніхто не знав справжнього імені чоловіка, проте згодом він стане відомим як «Руйнівник II».

Протягом попередніх кількох годин Руйнівник II пригадував усе своє життя, щоб не забути нічого важливого. Упевнившись у відсутності прогалин у споминах, він напружив м'язи, неначе задерев'янілі, аби

дістати з-під подушки пістолет, і повільно підніс цівку дула до голови. Цієї миті перед очима з'явилося повідомлення від софона.

Не роби цього, ти нам потрібен.

— Господи, це ти? Увесь минулий рік мені снилося, що я отримав від тебе послання, але це так і залишалося маренням. І от нещодавно навіть сни зникли, як я гадав — назавжди. Але ж ні.

Це не сон. Я з тобою спілкуюся в режимі реального часу.

Руйнівник стиха розсміявся:

— Ну от і добре. Усе скінчено. Там, напевне, снів немає. *Потребуєш доказів?*

— Доказів того, що там не буває снів?

Доказів, що це насправді я.

— Ну то скажи мені, чого я не знаю.

Усі твої золоті рибки — мертві.

— Яке це має значення? Скоро ми зустрінемося десь, де немає темряви.

Тобі все ж таки варто поглянути. Цього ранку ти був засмучений і не дивлячись, відшпурнув недопалок, а він потрапив до акваріума. Нікотин із сигарети розчинився у воді, що призвело до загибелі рибок.

Руйнівник II розплющив очі, поклав пістолет і скотився з ліжка. Його вайлуватість і жалоці до себе враз зникли. Він увімкнув світло, підійшов до маленького столика, на якому стояв акваріум. П'ять золотих рибок-те-лескопів плавали догори білими черевцями в товаристві розмоклого недопалка.

Матимеш і другий доказ: Еванс надіслав тобі зашифрованого листа, але пароль доступу змінив. Він не встиг перед смертю повідомити новий пароль, тож лист так і залишився непрочитаним. Я тобі його скажу: «CAMEL», як і марка сигарет, якими ти отруїв золотих рибок.

Руйнівник II з хвилюванням дістав ноутбук і, поки чекав на завантаження системи, розплакався:

— Господи, Боже мій, це справді ти? Це ж ти? — схлипував він. Після завантаження ОС через спеціальний додаток, розроблений ОЗТ,

він відкрив електронну пошту й дочекався появи віконця для введення пароля. Увів новий пароль, і на екрані відразу з'явився текст, але Руйнівник II навіть не збирався його читати. Він опустився навколішки, повторюючи: — Господи! Це насправді ти, Господи! — Трохи заспокоївшись, нарешті підняв догори заплакані очі й продовжив: — Нас не попереджали ні про напад на зібрання з Командувачем, ані про засідку в Панамському каналі. Чому ти полишив нас?

Ми вас боїмося.

— Це тому, що наші думки не відкриті назовні? Але ж цього й не потрібно, аби знати, що всі вміння, яких вам бракує: обман, маніпулювання, маскування, введення в оману — ми спрямовуємо на службу вам.

Ми не знаємо, так це, чи ні. Проте навіть припустивши, що це правда, неможливо позбутися страху. У вашій Біблії згадується тварина, яка зветься змією. Якби вона приповзла до вас і сказала, що відтепер щиро й віддано служитиме вам, у вас не було б страху й огиди до неї?

— Якби її наміри були чесними, я здолав би страх і огиду.

Це було б важко.

— Звичайно, адже вас одного разу змія вже вкусила. Після прибуття софонів і налагодження спілкування у режимі реального часу ви дуже детально, навіть надміру детально, відповідали на всі наші запитання. Більшість інформації, як-от обставини отримання першого повідомлення із Землі та процес створення софонів, цілком можна було б нам і не передавати. Спочатку ми вірили, що це ознака довіри з боку Господа. А тепер міркуємо: ми не володіємо технологією комунікації за допомогою прозорості думок та їх візуалізації, то чому ви не скористалися вибіркоким підходом щодо інформації, яку нам передали?

Насправді такий варіант розглядався, проте обсяг інформації відрізнявся б не так кардинально, як ти собі уявляєш. У нашому світі способи обміну інформацією та комунікації, не засновані на технології візуалізації думок, також мали вжиток. Особливо широко це використовувалося у Технологічну еру. Проте прозорість думок стала

нашим культурним і соціальним кодом. Зрозуміти це тобі так само складно, як і мені — ваш світоустрій.

— Мені складно уявити, що у вашому світі взагалі не існує обману та підступу.

Таки існують, але примітивні порівняно з вашими. Наприклад, у нашому світі під час ведення воєнних дій ворожі партії можуть застосовувати елементи маскування для приховування позицій, але якщо у супротивника з'явилися сумніви щодо конкретних точок, він просто запитує про реальний стан протилежної сторони та зазвичай отримує правдиву відповідь.

— Це неймовірно.

Ви так само незрозумілі для нас. У тебе на полиці стоїть книга «Історія трьох королівств».

— «Роман трьох царств»[5]. Ти не зрозумієш, про що там ідеться.

Я зрозумів невелику частину. Так само, як і звичайна людина, ознайомлюючись зі складною працею з математики, може зрозуміти її початкові терміни, лише докладаючи величезних розумових зусиль та сповна використовуючи уяву.

— Ця книга справді демонструє всі рівні досягнень людства у стратегічному плануванні, хитрощах та інтригах.

Проте в нас є софони, які можуть зробити прозорим усе в світі людей.

— Окрім людського розуму.

Так. Софони не можуть читати думки.

— Вам має бути відомо про існування проекту «Обернені».

Більше, ніж тобі. Він якраз має вводитися в дію. Саме тому ми звернулися до тебе.

— І яка ваша думка щодо проекту?

Ті самі відчуття бувають, коли дивишся в очі змії.

— Але біблійна змія також навчала людей мудрості. Задум проекту «Обернені» полягає в тому, щоб створити один чи кілька надзвичайно складних для вашого розуму лабіринтів. Ми можемо слугувати вам за нитку Аріадни та вказувати на вихід із них.

Через цю відмінність у прозорості думок ми сповнені ще більшої рішучості стосовно знищення людства. Допоможіть нам змести з Землі всіх людей, і ми знищимо вас.

— Господи, стиль висловлювання ваших думок насправді є значною проблемою. Зрозуміло, що він походить зі способу комунікації за допомогою обміну думок. У нашому світі, навіть якщо ми говоримо саме те, що думаємо, користуємося тактовнішим, евфемістичним стилем мовлення. Наприклад, надміру прямолінійні формулювання, щойно озвучені вами, хоча формально й відповідають ідеалам ОЗТ, здатні викликати відразу в деякого з членів організації, а це може призвести до непередбачуваних наслідків. Звичайно, ви можете так і не опанувати цього мистецтва.

Саме висловлення перекручених думок у людському суспільстві й особливо у літературних творах робить справжній лабіринт із обміну інформацією... Мені відомо, що ОЗТ нині на межі краху.

— Так сталося тому, що ти покинув нас. Останні два удари були фатальними. Фракція редемптористів припинила своє існування, і тільки адвентисти ще підтримують функціонування Організації. Вам достеменно відомо про це. Проте насправді фатальним ударом була втрата надії. Через твоє відчуження вірність братів Господу піддається серйозним випробовуванням. Щоб зберегти цю відданість, ОЗТ потребує негайної підтримки Господа.

Ми не можемо передавати вам технології.

— Про це не йдеться. Все, що потрібно, — лише поновити повідомлення за допомогою софонів.

Це цілком можливо, проте найперше, що слід зробити ОЗТ, — це виконати наказ, який ти щойно отримав. Ми передали його Евансу незадовго до загибелі, він переслав його тобі, але через зміну пароля ти не впорався.

Руйнівник II згадав про декодований лист і уважно його перечитав.

Завдання зовсім не складне, чи не так?

— Не надто складне. А воно справді важливе?

Воно вже тоді було важливим, а внаслідок запуску проекту «Обернені» набуло ще більшої ваги.

— Чому?

Текст якийсь час не з'являвся перед очима Руйнівника.

Евансу була відома причина, але він вочевидь не ділився цією інформацією ні з ким. І він мав рацію. Це велика удача. Тож ми не можемо сказати тобі, чому так сталося.

Руйнівник мав надзвичайно вдоволений вигляд.

— Господи, ти навчився хитрувати! Це великий прогрес!

Еванс багато чого нас навчив, проте ми ще на початковій стадії опанування цих знань. За його словами, це відповідає рівню вашої п'ятирічної дитини. Наказ, який він вам переслав, містить одну з навичок, яку ми не в змозі опанувати.

— Ви говорите про вимогу не привертати до задуму надмірної уваги, не афішувати реалізацію цього плану силами ОЗТ? Якщо мета справді важлива, це природна стратегія.

Для нас це складне завдання.

— Гаразд. Я подбаю про реалізацію задуму згідно з вимогами Еванса. Господи, ми доведемо свою лояльність.

* * *

У безмежному океані інформації в інтернеті загубився віддалений край, а в цьому далекому краї захований ще віддаленіший острівець, і ось у найвіддаленішому куті найдальшої глушини того закинутого в далеч забутого клап-тика — у самісінькій глибині куточка, схованого найдалі з усіх, що існують — віртуальний світ віродився до життя.

У дивному, холодному світлі світанку ніби розчинилися й піраміда, й будівля штаб-квартири ООН, і маятник; саме широчезне кам'янисте пустище простяглося ген-ген за обрій, вилискуючи крижаним металом.

Вдалині з'явилася постать Чжоу Вень-вана. Він був у подертих шатах, уже схожих на лахміття. Згори накинув брудне хутро. Бронзовий

меч висів при поясі. Зморшкувате обличчя вкривав той самий бруд, що й хутро, яке огортало тіло, та очі палали життєвою енергією, відбиваючи світло зорі.

— Тут є хтось?! — вигукнув Чжоу Вень-ван. — Чи є тут хтось? Хто-небудь?

Голос його миттю поглинула безкрая пустеля. Він ще трохи погукав і нарешті стомлено опустився на землю, пришвидшив біг часу, спостерігаючи, як сонця перетворюються на летючі зорі, а ті, своєю чергою, знову на сонця. Світила епох стабільності мандрували небосхилом із точністю годинникових маятників, а неконтрольована зміна днів і ночей доби хаосу виносила зі світу будь-які закони. Час прискорено мчав уперед, але довкола нічого не відбувалося; металевий краєвид не змінювався, мовби пустеля тут залягла навіки. Три летючі зорі пустилися в танок у глибинах космосу, і Чжоу Вень-ван перетворився на брилу криги, бо прийшов холод. А щойно одна зоря стала сонцем і його вогненний диск зійшов над обрієм, намерзлий довкола Чжоу Вень-вана лід скреснув і за якийсь час його тіло зникло у стовпі полум'я. Перш ніж цілком розсіпатися на попіл, Чжоу Вень-ван зітхнув і вийшов із локації.

* * *

Погляди тридцяти офіцерів армії, флоту й повітряних сил звернулися до емблеми та регалій, виведених на екран, що світився тьмяно-червоним. Емблемою була чотирикутна срібляста зірка, утворена променями світла, що розходилися під прямими кутами. Кожен промінь мав форму леза меча, і кожен з боків обрамлювали китайські ієрогліфи «вісім» і «один» — «八» і «一»[6]. Це була емблема новостворених Космічних сил Китаю.

Генерал Чан Вейси запропонував усім присутнім присісти, поклав кашкет просто на стіл для нарад і промовив:

— Формальна церемонія заснування Космічних сил відбудеться завтра. До того часу ви отримаєте уніформу і регалії, але вже від сьогодні всі ми належимо до одного роду військ.

Усі роззирнулися довкола і побачили, що з тридцяти офіцерів п'ятнадцятеро належали до флоту, дев'ятеро представляли військово-повітряні сили, шестеро — сухопутні війська. Коли погляди знову звернулися до генерала Чана, в них легко можна було побачити нерозуміння того, що відбувається.

Чан Вейси посміхнувся і продовжив:

— Досить дивні пропорція і поєднання, чи не так? Прошу всіх вас не брати до уваги сучасного стану розвитку аерокосмічної галузі в процесі розгляду перспектив Космічних сил і фізичних обсягів космічного флоту. У майбутньому розмір бойового космічного корабля та число штатних одиниць можуть перевищувати габарити сучасних авіаносців і чисельність екіпажів. Майбутнє космічних воєн — за багатотоннажними бойовими платформами високої міцності, а бойові дії нагадуватимуть радше морські битви, ніж повітряні дуелі, з поправкою на те, що вони точитимуться в трьох вимірах у космосі, а не в двох — на морському просторі. Саме тому кістяком Космічних сил має стати флот, а не повітряні сили, на думку більшості, яка домінувала до сьогодні. Зрозуміло, що офіцери флоту можуть мати трохи слабший за необхідний рівень знань і підготовки, тому ми всі маємо якнайшвидше заповнити ці прогалини.

— Сер, ми й гадки не мали, з якого приводу тут присутні, — сказав Чжан Бейхай. У Юе сидів поряд із ним, випростаний і непорушний. Але Чжан помітив: щось згасло в очах командира недобудованого корабля.

Чан Вейси кивнув, погоджуючись:

— Не думайте, що відстань між військово-морським флотом та космосом завелика. Чому закріпилася назва «космічний корабель», а не «космічний літак»? Чому саме «космічний флот», а не «космічна ескадрилья»? Тому, що вже давно космос і океан — споріднені поняття для широкого загалу.

Після цих слів атмосфера в кімнаті трохи розрядилася. Тож генерал вів далі:

— Товариші, на сьогодні новий рід військ налічує лише тридцять одного присутнього. Стосовно майбутнього космічного флоту: вже тривають дослідження в багатьох царинах фундаментальних наук із особливим акцентом на розробці двигунів, що працюють завдяки термоядерному синтезу. Вони використовуються для масштабних космічних кораблів і космічного ліфта... Але ця робота безпосередньо не стосується створення космічного флоту, тож саме ми маємо закласти теоретичні підвалини ведення бойових дій у космосі. Позаяк наші знання щодо цього виду війни дорівнюють нулю, поставлене перед нами завдання — найскладніше й водночас базове, адже все будівництво майбутнього космічного флоту ґрунтуватиметься на розробленій нами теоретичній системі. Тому первинний етап побудови нового роду військ більше нагадуватиме військову академію. Головним завданням усіх присутніх є створення цієї академії. Тоді ми в майбутньому матимемо можливість залучити значне число необхідних науковців і дослідників для побудови космічного флоту.

Чан Вейси підвівся і підійшов до новоствореної емблеми, звідки звернувся до присутніх офіцерів із промовою, яку вони мали запам'ятати на все життя:

— Товариші, до майбутнього космічних сил пролягає важкий і тернистий шлях. За попередніми прогнозами фундаментальні дослідження з багатьох дисциплін триватимуть щонайменше п'ятдесят років, а впровадження ключових технологій для можливості польоту великомасштабних космічних кораблів займе ще сотню років. Також за найоптимістичнішими підрахунками від початку будівництва кораблів флоту до введення їх в експлуатацію мине ще сто п'ятдесят років. Отже, від заснування Космічних військ до набуття реальних бойових можливостей у нас три сотні років. Товариші, я гадаю, ви всі розумієте, до чого я веду: жоден із присутніх не матиме змоги полетіти у космос, ба більше — побачити бойові кораблі флоту на власні очі. Навіть вірогідну модель корабля побачити навряд комусь вдасться. Перше покоління

офіцерів і членів екіпажів народиться лише за два століття, а ще за два з половиною Земний флот зустрінеться з іншопланетними загарбниками. На той час на борту кораблів перебуватимуть уже наші нащадки у десятому поколінні.

У приміщенні запала тривала тиша. Перед очима присутніх відкривався довгий шлях, кінець якого губився в густому тумані майбутнього. Вони не знали, де закінчиться історія, проте виразно бачили на обрії спалахи битв і криваві річки. Ніколи досі швидкоплинність людського життя так не краяла їм серця, як цієї миті, й вони ладні були віддати все, щоб їхні душі оминули бар'єри часу-простору і долучилися до своїх нащадків у десятому поколінні у вирі вогню та крові посеред крижаного холоду космосу, у справжньому місці для зустрічі душ усіх солдатів.

* * *

За давньою традицію, коли Мяо Фуцюань повертався до помешкання, він запрошував Чжана із Яном до себе на гостину, перехилити чарку й потеревенити, а жінка з Сичуані вже звично сервірувала численними наїдками щедрий стіл. Чаркуючи потроху, Чжан поділився планами: завтра вранці завітати до Будівельного банку, щоб зняти з рахунку трохи грошей.

— Ти що, не чув? — вигукнув Мяо. — Уже кількох людей затоптали на смерть у банках! Люди буквально лізуть до нас по головах.

— А у тебе з грошима як? — запитав у відповідь Чжан.

— Частину я встиг зняти, але решту заморозили. Справжнє беззаконня!

— Волосся, що випало з твоєї голови, все одно коштує більше, ніж усі наші заощадження, зібрані до купи, — зіронізував Чжан.

— Уряд повідомив, що коли соціальна напруга трохи вщухне, рахунки поступово розморожуватимуться. Спочатку буде поновлено

доступ до незначного відсотка заощаджень, але згодом усе повернеться до норми, — втрутився Ян.

— Сподіваюся, так воно й буде, — відповів Чжан. — Поквапливе рішення уряду оголосити воєнний стан помилкове. Воно лише посилює паніку в суспільстві. Більшість людей тепер заклопотані лише власним добробутом, а хто мислить категоріями оборони Землі за 400 років?

— Корінь проблем зовсім не в цьому! — випалив Ян. — Я давно казав, що завищений рівень заощаджень китайців — міна сповільненої дії. Чи я помиляюся? Економія на витратах плюс низький рівень державного соціального забезпечення, тож як наслідок усі заощадження на чорний день зберігаються лише в банках. Зрозуміло, що обмеження доступу до них викликає паніку.

— І якою, на твою думку, вона буде, ця економіка воєнного часу? — звернувся до нього Чжан.

— Зарано говорити про щось конкретне. Здається, що цілісної картини поки ніхто не бачить, адже нова економічна доктрина перебуває на стадії розробки. Проте щодо одного можна бути впевненим: попереду — тяжкі часи.

— Тяжкі часи, хе-хе. Людей нашого віку важко здивувати новими неприємностями. Гадаю, що все буде, як у 60-ті, — сказав Мяо.

— Дітей шкода, — мовив Чжан і осушив келих.

Цієї миті поява заставки екстреного випуску новин із гучним акомпанементом змусила трійцю одночасно повернутися до телевізора. Добре знайома мелодія змушувала людей залишати всі справи. Останнім часом екстрені випуски новин з'являлися на екранах частіше, ніж будь-коли. Троє літніх чоловіків добре пам'ятали, як часто подібні випуски звучали в етері радіостанцій і на телебаченні до 1980-х років, але впродовж наступного тривалого періоду спокою і процвітання вони зникли з програми.

Почався випуск новин:

Як стало відомо власному кореспондентові каналу в Секретаріаті ООН, Прес-секретар ООН на прес-конференції, яка нещодавно добігла кінця, повідомив: найближчим часом скликатиметься спеціальна сесія

Генеральної Асамблеї ООН для обговорення питань Ескапізму. Метою спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН, у якій також братимуть участь постійні члени РОЗ, буде досягнення міжнародною спільнотою консенсусу з питань руху Ескапістів та розробки відповідних міжнародних законів.

Здійснімо короткий екскурс у історію виникнення та розвитку Ескапізму.

Ідеї Ескапізму зародилися на тлі Трисоляріанської кризи, й основні тези руху такі: позаяк подальший розвиток передових наукових ідей, галузей, проведення експериментів суттєво ускладнені внаслідок існування «замка» софронів, втрачає сенс розробка плану захисту Землі та всієї Сонячної системи під час війни, можливої через 450 років. З огляду на прогнози розвитку технологій упродовж наступних чотирьох століть, з урахуванням наявності «замка», більш реалістичним завданням здається побудова міжпланетних космічних кораблів, щоб незначна частина людства мала змогу відлетіти у міжзоряний космічний простір та уникнути винищення.

Існують три течії Ескапізму, що різняться між собою кінцевим пунктом призначення.

Перша — «Новий Світ», тобто пошуки серед зір нового місця, придатного для життя. Це найкращий варіант, проте його реалізація потребує опанування технологій надзвичайно швидкого переміщення, адже подорожі триватимуть надто довго. За умов накладення обмежень на розвиток науки в Добу кризи технології навряд сягнуть належного рівня, аби даний сценарій міг бути реалізований.

Друга — «Цивілізація на кораблях»: втікачі використовуватимуть космічний корабель як тимчасову домівку і зможуть вічно мандрувати безкраїми просторами Космосу. Цей варіант стикається з тими самими проблемами, що й «Новий світ», але акцент — на створенні технологій компактних саморегульованих та самоочисних екосистем. Побудова так званого «корабля поколінь» із замкнутою екосферою теж виходить далеко за межі сучасних технологічних можливостей людства.

Третя — «Тимчасовий притулок» — передбачає, що по тому, як трисоляріанська цивілізація колонізує Сонячну систему, втікачам до космічного простору можна спробувати встановити контакт із трисо-ляріанським суспільством. Установлення контакту може призвести до налагодження взаєморозуміння й розробки політики спільного проживання, що надасть людству змогу повернутися до Сонячної системи на правах молодшого партнера. Цей варіант вважається найреалістичнішим, проте він включає багато змінних, які суттєво послаблюють упевненість в успішній реалізації проекту.

Невдовзі по виникненні течії Ескапізму багато світових мас-медіа повідомили: США та Росія, два світові лідери у космічній галузі, почали таємні розробки власних планів організації втечі до міжзоряного простору. Попри те, що обидва уряди різко й у категоричній формі заперечили розробку подібних планів, це викликало неабиякий резонанс у світовій спільноті й стало поштовхом для руху «вільних технологій». На Третій спеціальній сесії Генеральної Асамблеї ООН багато країн, що розвиваються, висунули до США, Росії, Японії, Китаю та ЄС вимогу щодо надання міжнародному співтовариству безкоштовного й вільного доступу до передових технологій аерокосмічної галузі, аби всі країни, нації та етнічні групи мали в часи Трисоляріанської кризи вільні можливості. Прихильники руху «вільних технологій» посилалися на прецедент початку століття: кілька великих європейських фармацевтичних корпорацій стягували з африканських країн чималу платню за використання патентів на виробництво найсучасніших ліків проти СНІДу, й це спричинило численні судові позови до фармкомпаній. Зіштовхнувшись зі швидким поширенням СНІДу в країнах Африки та під тиском громадськості кілька компаній відмовилися від стягнення плати за використання патентів до початку розгляду в суді. Сьогодні перед загрозою найстрашнішої кризи в історії людства добровільна участь у «вільних технологіях», безумовно, є зоною відповідальності передових держав. Вимоги руху «вільних технологій» отримали одностайну підтримку з боку країн, що розвиваються, і навіть деяких країн — членів ЄС, проте

всі ініціативи були відкинуті на спільному засіданні ООН-РОЗ. Тоді під час П'ятої спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН Росія та Китай висунули пропозицію про надання доступу до «вільних технологій» обмеженому колу держав із числа постійних членів РОЗ, але ця ідея отримало вето вже від США й Великої Британії. Уряд США, своєю чергою, повідомив, що будь-яка ідея технологічного соціалізму — утопічна та наївна. І навіть за ситуації, що склалася на сьогодні, національна безпека США є пріоритетним завданням уряду й поступається лише проблемі забезпечення захисту всієї Землі. Невдача «вільних технологій» спричинила також скасування проекту з побудови Об'єданого зоряного флоту всіма його учасниками.

Руйнівний вплив поразки проекту «вільних технологій» мав куди далекосяжніші наслідки, бо змусив людей усвідомити, що навіть перед загрозою руйнівної три-соляріанської кризи єдність людства є нездійсненною мрією. Рух «вільних технологій» був започаткований ескапістами, і, на їхню думку, тільки після досягнення консенсусу з питань Ескапізму світова спільнота матиме змогу подолати розкол між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, а також у колі самих розвинених країн. У такій політичній обстановці має відбутися церемонія відкриття наступної спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН.

— О, через цей репортаж я дещо пригадав, — мовив Мяо. — Те, що я вам казав телефоном кілька днів тому, виявилось правдою.

— Ти про що?

— Про фонд порятунку.

— Старий Мяо, я міг би очікувати подібного від кого завгодно, але не від тебе. Ти не схожий на занадто легковірного, — невдоволено озвався Ян.

— Та ні, заждіть, — відмахнувся Мяо, повертаючись обличчям до співрозмовників і стишуючи голос. — Ім'я хлопчини — Ши Сяомін, я, наскільки зміг, вивернув його догори сподом і вивчив зусібч. Його батько, Ши Цян, справді працює на РОЗ, навіть у Департаменті безпеки! Колись він очолював міський антитерористичний відділ, а зараз не

просто працює на РОЗ, а очолює напрям боротьби з ОЗТ! Я телефонував до його відділу особисто, вся інформація підтвердилася. Можете самі перевірити.

Чжан і Ян презирнулися, а далі останній узяв пляшку, налив собі ще питва й аж тоді з усмішкою відповів:

— Ну то й що, коли все це правда? Кому цікавий цей фонд? Чи можу, до прикладу, я собі це дозволити?

— От, розумні слова. Це лише для вас, багатіїв, — пробурмотів захмелілий Чжан.

Надміру збуджений Ян зненацька випалив:

— Якщо це правда, то країною правлять справжні телепні! Якщо хтось і матиме змогу відлетіти, то це мають бути найдостойніші наші нащадки. Якого дідька це право зможемо отримувати кожен, хто має дзвінку монету? Який сенс у такому порятунку людства?

Мяо тицьнув у нього пальцем і засміявся:

— Добре, Яне. А тепер скажемо те, що дійсно криється за твоїми словами: ти вважаєш, що саме твої нащадки потраплять до переліку достойних із правом на порятунок, чи не так? Погляньмо на твого сина й невістку: обоє мають докторські ступені. Цвіт людства. Тож твої онуки, правнуки й праправнуки теж, швидше за все, потраплять до кола обраних, — він підняв келих і кивнув. — Але ж усі люди рівні, хіба ні? Тому якого дідька ви маєте отримувати привілеї, га?

— На що ти натякаєш?

— Ну, схеми обміну товар-гроші-товар ніхто не скасовував. Це природно. Тож я забезпечу грошима майбутнє родині Мяо. І це також цілком природно!

— Ти вважаєш, що все можна купити за гроші? Головною метою відльоту є забезпечення можливості порятунку людської цивілізації. Природним буде саме бажання зібрати цвіт людства, а не відіслати в космос кілька мішків із грішми. Що за дурниці ти верзеш? — пирхнув Ян.

Поблажлива посмішка щезла з обличчя Мяо, і він товстим пальцем тицьнув у бік Яна:

— Я завжди знав, що ти ставишся до мене зверхньо. Хоч би скільки грошей я заробив, усе одно залишуся лише простим скнарою, калиткою, натоптаною грішми, чи не так?

— Та за кого ти себе маєш? — Ян відчув, як алкоголь стирає з нього наліт цивілізованості.

Мяо ляснув по столі, підвівся і випалив:

— Яне Цзіньвень, я не збираюся вислуховувати твої закиди, я...

Чжан і собі вгатив по столі, але чи не втричі гучніше. Два з трьох келихів перекинулись і жінка з Сичуані зойкнула від несподіванки. Тицьнувши пальцем у обох, Чжан закричав:

— Тож ти — еліта, а в тебе — грошей хоч греблю гати. Отже, я вочевидь опиняюся за бортом, сучі ви сини... То що ж, я, простий трудівник, взагалі не заслуговую на нащадків?! — він ледь стримався, щоб не копнути ногою стіл, розвернувся й вискочив за двері. Ян подався за ним.

* * *

Руйнівник II обережно запустив нових золотих рибок у акваріум. Як і Еванс, він любляв усамітнення, проте потребував товариства інших живих істот. Часто розмовляв із рибками, так само, як і з трисоляріанами. Він вважав, що дві такі форми життя варті тривалого співіснування на Землі. Цієї миті на сітківці з'явилося повідомлення від софона.

Нещодавно я аналізував «Роман трьох царств». Як ти й казав, лукавство й облуда переплітаються з тонкою майстерністю, нагадуючи візерунок на зміїній шкурі.

— Господи, ти знову згадуєш змію.

Що гарніший візерунок, то страхітливішим він здається. Раніше ми не переймалися планами людства щодо втечі, бо вони стосуються пошуків прихистку поза межами Сонячної системи. Але нині ми скоригува-ли свої плани та бажаємо завадити відльоту людей із Землі.

Надто небезпечно надавати ворогам, у чії думки неможливо проникнути, можливість втечі у безкрай космосу.

— Ви маєте конкретний план дій?

Флот змінить шиккування, щойно досягне Сонячної системи. У поясі Койпера кораблі роззосередяться, щоб узяти в кільце всю систему.

— Якщо людство справді вдасться до спроби відлетіти, ваші кораблі прибудуть запізно, аби запобігти цьому.

Це правда. Саме тому ми потребуємо вашої допомоги. Отже, наступною місією ОЗТ буде створення перешкод відльоту людства чи його відтермінування.

Руйнівник II посміхнувся:

— Господи, тобі зовсім не варто цим перейматися. Масового виходу людства не станеться.

Навіть попри обмеження розвитку технологій, людству до снаги побудувати «корабель покоління».

— Головна перепона полягає зовсім не в браку технологій.

Суперечності між країнами? Будь-яка з наступних спеціальних сесій ООН може виявитися проривною у вирішенні цього питання. А якщо й ні, то розвинені країни цілком здатні ігнорувати вимоги країн, що розвиваються, і втілити в життя власні розробки.

— Найбільшу перешкоду для реалізації плану втечі становлять не суперечності між країнами.

Що ж тоді?

— Суперечки між людьми з приводу того, хто має відлетіти.

Це не здається нам проблемою.

— Ми раніше також схилилися до такої думки, проте зараз саме це вважаємо нездоланною перешкодою на шляху до реалізації плану.

Можете пояснити причину?

— Ви, можливо, й ознайомлені з історією людства, проте не помітили важливої деталі: питання, хто летить, а хто залишається, належить до базових людських цінностей, які в минулому були рушійною силою прогресу людського суспільства. Але перед загрозою найбільшої небезпеки в історії це виявилось пасткою. І дотепер більша

частина людства не зрозуміла всієї глибини проблеми. Господи, будь ласка, вірте мені — з пастки не вирветься ніхто.

* * *

— Дядьку Чжане, не треба поквапливих рішень. Ви вже дізналися все, що вас цікавило, а гроші це чималі, — Ши Сяомін звертався до Чжана Юаньчао з найбезневиннішим виразом обличчя.

— Та питання не в цьому. Чи це правда, що з телевізора кажуть...

— Ой, менше слухайте той брехунець. Два тижні тому офіційні представники уряду торочили, що ні про які замороження рахунків навіть не йдеться... Міркуйте розсудливо. Ви — звичайна людина і переймаєтеся продовженням свого роду. То хіба не перейматимуться Глава держави та Прем'єр-міністр долею китайської нації, а ООН — долею всього людства? Ці спеціальні сесії Генеральної асамблеї ООН є нічим іншим як кооперацією зусиль на шляху реалізації плану втечі людства. Проблема не терпить зволікання.

Чжан повільно кивнув.

— Якщо подумати, то так воно і є. Але ж мені здається, що це питання ще далекої перспективи. Чи на часі цим перейматися?

— Дядьку Чжане, це помилкова думка. Зовсім неправильна. Це питання не далекого майбутнього, зовсім ні. Не думаєте ж ви, що кораблі спасіння відлетять лише за три чи чотири сотні років? У такому разі вони стануть легкою здобиччю для трисоляріанського флоту.

— То яка запланована дата відльоту?

— Ви чекаєте на першого онука?

— Так, так.

— Ваш онук побачить на власні очі відліт цих кораблів.

— У нього будуть шанси опинитися на борту?!

— Ні-ні, але його внук матиме таку нагоду.

Чжан подумки підрахував:

— Тож це буде за 70-80 років.

— Пізніше. В умовах воєнного стану уряд візьме під контроль народжуваність. На додачу до контролю за числом дітей, буде подовжений інтервал між реплікацією поколінь. Одне покоління відповідатиме сорока рокам. Значить, десь за 120 років планується відліт кораблів.

— Це досить швидко. Чи встигнуть їх побудувати?

— Дядьку Чжане, а подумайте, що було 120 років тому? При владі перебувала династія Цін, щоб дістатися з Ханчжоу до Пекіна, доводилося провести місяць у дорозі. Сам Імператор подорожував кілька діб у паланкіні до Гірського притулку від літньої спеки[7]! Нині ж політ від Землі до Місяця триває зо три дні. Розвиток технологій прискорився, і з кожним днем лише пришвидшується. Та й, на додачу, тепер цілий світ вкладатиме кошти в аерокосмічні дослідження. Тож побудова кораблів за 120 років — завдання, яке цілком можливо розв'язати.

— Подорож у космосі вкрай небезпечна.

— Ваша правда, та чи Земля залишатиметься такою само безпечною, як і зараз? Погляньте на зміни, що вже відбуваються: основні виробничі потужності країн зосереджені на конструюванні космічних кораблів, які не є товарами загального вжитку. Вони не генерують прибутку, не генерують додаткової вартості, тому життя людей з плином часу лише погіршуватиметься. А навіть прогодування численного людства — надскладна проблема. На міжнародній арені ще скрутніше становище: країни, що розвиваються, не мають ресурсів для реалізації власних проектів Виходу, а розвинені країни навідріз відмовляються передавати необхідні технології як суспільне надбання. Але невеликим і бідним країнам нема чого втрачати. Вони можуть вийти з Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, а в майбутньому вдатися і до радикальніших дій. Хтозна, можливо, за 120 років — задовго до прибуття іншопланетного флоту — Земля вже порине в пекло війни! Не відомо, яка доля чекає на ваших праправнуків! До того ж, ваше уявлення про кораблі Виходу як нові варіанти МКС чи «Шеньчжоу»[8] надто віддалене від реальності. Кораблі майбутнього не поступатимуться

розмірами маленькому містові й матимуть повністю автономну замкнену екосистему. Це буде наче маленька Земля, де люди зможуть жити вічно й не залежати від постачань ззовні. Але найважливішим чинником стане можливість гібернації. Ця технологія доступна вже й нині. Уявіть лишень: більшість часу пасажирів та члени команди зможуть проводити в гібернації, і сотня років минатиме, немов один день, допоки не знайдеться новий світ або з трисоларіанами не досягнуть домовленості про повернення додому, в Сонячну систему. Тільки тоді вони пробудяться до життя. Хіба це не ліпший вибір за те існування у труднощах, яке очікується на Землі?

Чжан мовчки обмірковував почуте.

Ши Сяомін сприйняв це як запрошення до продовження розмови.

— Звичайно, якщо говорити цілком відверто, ви були абсолютно праві, космічна подорож вельми небезпечна. Ніхто не знає достеменно, які небезпеки можуть чигати десь у глибинах Всесвіту. Я знаю: все, що ви робите, слугує меті збереження нащадків родини Чжан, та хай вас це не обходить...

Чжан витріщився на Ши, немов його вкололи.

— Як ти, молодий чоловіче, можеш таке казати? Як мене це може не обходити?

— Постривайте, дядьку Чжане, дослухайте мене! Навіть якщо ви не збираєтеся відсилати ваших нащадків на кораблях Виходу в космос, то інвестування у фонд порятунку — все одно вигідна справа. Щойно таку можливість відкриють для загалу, вартість відразу сягне небес. Багатіїв довкола ще вистачає, інвестувати вже нема куди, а просте накопичення — протизаконне. До того ж, що більше ви маєте, то більше переймаєтеся майбутнім родини, чи не так?

— Так, я знаю.

— Дядьку Чжане, я абсолютно відвертий із вами. Зараз фонд порятунку ще у зародку й лише незначна частка паперів доступна для продажу обраним з-поміж персоналу фонду. Мені дуже непросто внести будь-кого, адже квоти вже встановлено... У будь-якому разі вам варто

все зважити й обміркувати. Коли приймете рішення, зателефонуйте. Я допоможу з оформленням.

Коли Ши пішов, Чжан залишився на балконі, споглядаючи неясне зоряне небо на тлі міських вогнів. Він запитав у себе: «Мої правнуки, чи насміються дідусь відіслати вас туди, де ніч триває вічно?».

* * *

Коли Чжоу Вень-ван знову ступнув на пустельну землю світу Трьох тіл, зійшло невеличке сонце, яке дарувало трохи слабкого тепла, але довколишні безлюдні пустки були яскраво освітлені.

— Є хтось?! Агов?! Люди...

Раптом його очі засяяли — від обрію учвал мчав вершник. Здаля впізнавши Ньютона, Чжоу Вень-ван побіг йому назустріч, химерно вимахуючи руками. Ньютон швидко наблизився, притримав коня, зіскочив на землю і звичним рухом поправив перуку.

— Чого ти так волаєш? Хто знову відродив до життя цю примару? — Ньютон оглядівся навколо.

Чжоу Вень-ван не відповів, натомість, схопив Ньютона за руку й заторохтів:

— Товаришу, мій товаришу, послухай мене. Господь не залишив нас, насправді Він мав причини припинити контакти, і Він потребуватиме нашої допомоги в майбутньому. Це...

— Мені це відомо. Софони й мені передавали повідомлення, — відповів Ньютон, нетерпляче скидаючи з себе руку Чжоу Вень-вана.

— Отже, Господь одночасно передавав повідомлення багатьом товаришам. Це чудово. У Організації більше немає монополії на контакти з Господом.

— То організація досі існує? — Ньютон витер піт з чола білою носовою хустинкою.

— Звичайно. Фракція редемптористів припинила існування після завдання повсюдного удару, у лавах «Тих, що вижили» відбувся розкол, і

вони виокремилися у самостійну силу, тому Організація на сьогодні — самі адвентисти.

— Тож атака на Організацію призвела до відмирання нежиттєздатних тканин, і це чудово.

— Якщо ви тут, значить, у лавах адвентистів, але про долю Організації вам нічого не відомо. То ви ні з ким не маєте зносин?

— Єдиним контактом для мене був товариш, і все, що він мені повідомив, — URL-адреса цього сайту. Мені вдалося не лише вижити після страшного глобального удару, а навіть і втекти.

— Ваша надзвичайна здатність до виживання добре стала в нагоді за часів правління Цінь Ши Хуан-ді.

Ньютон знову роззирнувся навколо.

— Тут взагалі безпечно?

— Цілком. Ми нині перебуваємо на нижньому ярусі багатоповерхового лабіринту, і виявити його майже не-можливо. Навіть якщо це місце буде викрите, відстежити реальне місцезнаходження користувачів не вдасться. З міркувань безпеки після нападу на Організацію підрозділи ізольовані один від одного й горизонтальні контакти зведені до мінімуму. Але нам потрібне місце зустрічі для нових членів і буферна карантинна зона, тож це місце куди безпечніше, ніж зустрічі в реальному світі.

— Ви не помітили, що інтенсивність атак на Організацію в реальному світі кардинально знизилася?

— О, так, вони дуже хитрі й підступні. Вони чудово розуміють, що Організація — єдине джерело інформації про Господа і чи не останній шанс на отримання технологій, якими наділяє нас Господь, хоч би якими примарними видавалися всі ці шанси. Саме тому вони залишають Організації можливості для існування, обмежуючи її розміри; проте, гадаю, невдовзі вони пошкодують про це.

— Але Господь не наділений здатністю хитрувати. Він не вміє грати в ці ігри, бо не розуміє правил.

— Саме тому Він так потребує нашої допомоги. Подальше існування Організації вкрай важливе, і що швидше товариші це зрозуміють, то

ліпше.

Ньютон знову скочив на коня.

— Я поїду. Щоб залишитися, маю переконатись, що тут насправді безпечно.

— Запевняю вас, тут абсолютно безпечно.

— Добре. Якщо це так, то наступного разу я приведу з собою кількох товаришів. До побачення, — з цими словами Ньютон пришпорив коня і помчав геть. Щойно стукіт копит стих удалині, невеличке сонце раптово перетворилося на летючу зорю, і ніч огорнула цей світ темним саваном.

* * *

Ло Цзі лежав у м'якій постелі, ще сонними очима спостерігаючи за жінкою, яка щойно вийшла з душі й почала вдягатися. Сонце стояло вже високо, сяяло крізь порт'єри так яскраво, що жіноча постать перетворилася на витончений монохромний силует, як у тій сцені з чорно-білого фільму, назву якого він забув. Але найліпше було б зараз пригадати її ім'я. То як її звуть? Спокійно, спробуй спочатку пригадати її прізвище: якщо Чжан, то, швидше за все, її звуть Чжан Шань. А якщо Чень, то, мабуть, Цзінц-зін... Ні, так звали його колишніх. Можна було глянути на запис у телефоні, але він залишився в кишені, а одяг досі лежав купою на підлозі. До того ж, вони зустрілися нещодавно, і він ще, мабуть, не ввів її номера в телефон. Тому зараз найголовніше — не спитати в лоб: «Як тебе звуть?», бо одного разу він таке втнув, і наслідки виявилися просто катастрофічними. Тут чоловік сфокусував погляд на телевізорі, який вона ввімкнула в беззвучному режимі. Транслявалося засідання великого круглого столу Ради безпеки ООН — хоча вже не існувало Ради безпеки, ці збіговиська мали іншу назву, складно пригадати, яку саме. Таке не варте уваги.

— Зроби гучніше, — попросив він. Прозвучало аж ніяк не лагідно, але це вже не мало жодного значення.

— Можна подумати, воно тобі цікаво, — відповідала дівчина, сідаючи і починаючи розчісувати волосся. Звук вона так і не ввімкнула.

Ло Цзі простягнув руку, взяв із тумбочки біля ліжка сигарету із запальничкою і прикурив. Вистромивши ноги з-під простирадла, він із очевидним задоволенням поворушив великими пальцями.

— Поглянь на себе. І ти ще нахабно називаєш себе вченим? — жінка у дзеркалі спостерігала, як він ворушить пальцями.

— Молодим ученим, — додав він, — поки що без досягнень. Але це тому, що я працюю так-сяк. Насправді я сповнений натхнення, ідеї, що спадають мені миттєво, в інших людей викристалізуються все життя... Віриш чи ні, але одного разу я майже зажив світового визнання.

— Через ту субкультуру?

— Ні. Була ще одна проблема, над якою я працював паралельно. Я заснував космічну соціологію.

— Що?

— Це нова наука, соціологія прибульців.

— А, ну звісно, — жінка відклала гребінець і взялася до макіяжу.

— Ти ж знаєш, що останнім часом науковці часто стають відомими? Я майже став зіркою в їхньому середовищі.

— Дослідників прибульців тепер як гною.

— Це лише після того, як уся ця чортівня стала загальновідомою, — Ло Цзі тицьнув пальцем у телевизор, який працював безгучно. Екран досі демонстрував великий круглий стіл, який люди обсіли, мов бджоли варення. Сюжет тривав надто довго як для новин, може, то була пряма трансляція? — Донедавна вчені взагалі не досліджували прибульців, а перекладали з місця на місце стоси архаїчних паперів, і один за одним робили собі ім'я. Але за якийсь час громадськість утомилася від культурної некрофільї цієї банди стариганів і настав мій зоряний час! — він підняв до стелі оголені руки. — Космічна соціологія, прибульці, безліч чужорідних рас. Їх число значно перевищує населення Землі, існують сотні мільярдів рас прибульців! Продюсер телевізійної програми «Лекційна» вів зі мною переговори про цикл передач. А потім сталося все це... — він провів рукою по колу й зітхнув.

Дівчина зовсім не слухала його, а стежила за рядками субтитрів, що повзли екраном.

— Ми залишаємо за собою право на будь-які дії щодо доктрини Ескапізму... Що це означає?

— Хто це сказав?

— Здається, Гальнов.

— Він має на увазі, що до прибічників Ескапізму потрібно застосовувати не менш жорсткі й рішучі заходи, ніж до ОЗТ, і кожен, хто наслідиться будувати ще один Ноїв ковчег, має отримати ракету в корму.

— Надто жорстоко, як на мене.

— Аж ніяк, це насправді розумне й виважене рішення. Я обмірковував це раніше. Та навіть якщо до цього не дійде, все одно ніхто нікуди не полетить... Ти не читала «Плавучого міста»[9]?

— Ні, це щось зі старого.

— Так, я читав його в дитинстві. Перш ніж Шанхай опиниться під водою внаслідок підвищення рівня океану, групи людей ходять по домівках і знищують усі рятувальні засоби, аби пересвідчитися, що живих не залишиться, якщо вижити не зможуть усі. Чи не найсильніше враження справила сцена з маленькою дівчинкою, яка приводить групу до дверей будинку і кричить: «У них залишилися жилети, я бачила!».

— Ти просто купка сміття й вважаєш все суспільство сміттєзвалищем.

— Цілковита маячня. Основною аксіомою економіки є непорушна істина: людина керується меркантильністю. Без цього чинника вся світова економіка зазнає колапсу. Соціологія поки не склала такого прогнозу, але він може виявитися ще похмурішим за економічний, бо правда завжди неприваблива... Купка людей змогла б відлетіти до зір, але якби це сталося, чим ми переймалися б насамперед?

— Чим переймалися б?

— Ось скажи мені, навіщо був той Ренесанс? А Велика хартія вольностей? Французька революція? Якби поділ на класи, касти, ранги й досі залишався актуальним, а порядок підтримувався залізною рукою

закону, то коли настав би час, ті, хто має відлетіти, — відлетіли б, а хто мав залишатися — залишилися б. За часів династії Мін або Цін я відлетів би, а ти — залишилася б. Але нині це вже не спрацює.

— Я зраділа б, якби ти відлетів просто зараз!

І це була правда. Вони дійшли до моменту, коли їхні шляхи легко могли розійтися. І раніше Ло Цзі щоразу доводив стосунки з коханками до цього моменту: не зарано й не запізно. Любив сам керувати швидкістю досягнення цієї стадії та пишався рівнем своєї майстерності, особливо у цьому випадку, коли він знав жінку лише тиждень, а процес розставання відбувався легко й без ексцесів. Так само ракета відстрілює відпрацьовані розгінні ступені.

— Слухай-но, започаткування космічної соціології не було моєю ідеєю. Хочеш знати, чия вона? Ти будеш єдиною, кому я відкрию цю таємницю, тож не лякайся, — Ло Цзі спробував повернутися до попередньої теми.

— Та байдуже, я не вірю жодному твоєму слову, крім одного.

— О... Ну добре, обличмо це. То якому моєму слову ти віриш?

— Ти поспішаєш, а я хочу їсти, — і вона пожбурила на ліжко одяг, що лежав на килимі.

Вони снідали у великому ресторані готелю. Люди за сусідніми столиками мали напружений і збентежений вигляд. До пари долинали уривки розмов і окремі слова; Ло Цзі зовсім не хотів їх чути, але почувався ніби вогником свічки, на який літньої ночі зусібіч злітаються комахи. Слова проникали до його розуму поза волею: ескапізм; вільні технології як суспільне надбання; ОЗТ; переведення економіки на військові замовлення; база на небесному екваторі для зв'язку між поверхнею землі та космічним ліфтом; зміни в Статуті ООН у зв'язку з необхідністю оборони Землі; РОЗ на заміну Раді безпеки ООН; перший навколоземний периметр попередження та захисту, створений з міжконтинентальних балістичних ракет і НПРО з метою захисту від розгортання софонів; режим незалежного будівництва кораблів власного космічного флоту в кожній країні з подальшою інтеграцією у новостворені Космічні сили Землі...

— Як сталося, що сьогоднішня виявилось таким сірим і нудним? — запитав Ло Цзі у фрустрації, відклавши ніж і виделку від нерозрізаної яєшні.

Жінка кивнула.

— О, так. Учора я дивилася по телевізору випуск шоу «Щасливий словник». «Отже, питання... — вона вказала виделкою на Ло Цзі, імітуючи голос ведучої. — За сто двадцять років до кінця світу житиме тринадцяте покоління ваших нащадків, чи не так?».

Ло Цзі знову взяв ніж із виделкою і похитав головою.

— Моїх нащадків — точно не буде. — Він прийняв таку позу, ніби став до молитви, й продовжив: — Тривала історія моєї родини обірветься на мені.

Жінка зневажливо гмикнула:

— Ти запитував у мене, яким твоїм словам я вірю. Ось саме цим. Ти вже казав це раніше. Ти — саме така людина.

«То це тому вона згодна мене покинути?»

Він не хотів з'ясовувати деталі, бо це чудово залагоджене розставання могло полетіти шкереберть; проте жінка, здавалося, чудово розуміла його думки й продовжила:

— Я така сама, як і ти — страшенно дратуюся, коли помічаю в інших власні риси.

— Особливо у представниках протилежної статі, — кивнув Ло Цзі.

— Проте якщо тобі потрібне виправдання, то це цілком відповідальна поведінка.

— Ти про рішення не мати дітей? О, так! — Ло Цзі тицьнув виделкою у бік людей за найближчим столиком, які обговорювали перехід економіки на військові замовлення. — Чи замислюються вони, яке майбутнє чекає на їхніх нащадків? Заробляти свій харч на стапелях верфі — звісно, верфі космічних кораблів, а наприкінці виснажливого робочого дня вистоювати довжелезні черги до суспільних їдальнь, з останніх сил втримуючи таці й знемагаючи від бурчання в порожньому череві, в очікуванні ополоника не знати якої кашки... А коли вони

подорослішають, то Дядько Сем потребуватиме... о, ні, Земля потребуватиме їх у славетних лавах об'єднаних військ.

— Останньому поколінню буде легше, воно матиме мету.

— О, так, вийти на пенсію, щоб зустріти кінець світу. Чудова перспектива. Як жалюгідно. До того ж, останнє покоління літніх людей цілком може голодувати. Проте навіть таке майбутнє нікого не лякає. Ти тільки поглянь, які вони вперті. Я впевнений: опиратимуться до останнього, і єдиною загадкою, що залишилася на сьогодні, є спосіб, у який буде винищене людство.

Після сніданку вони вийшли на вулицю, в теплі обійми вранішнього сонця. П'янке свіже повітря наповнювало відчуттям приємної легкості.

— Мені треба навчитися отримувати задоволення від життя. Якщо я зазнаю невдачі, буде дуже шкода, — сказав Ло Цзі, вдивляючись у вуличну метушню.

— Нікому з нас це не до снаги, — відповіла дівчина й очима пошукала таксі.

— Тож... — Ло Цзі зацікавлено глянув на неї. Потреба пригадувати її ім'я відпала.

— Бувай, — вона кивнула; потиск руки й швидкий поцілунок.

— Можливо, в мене ще буде шанс тебе побачити, — він пошкодував про ці слова, щойно їх вимовив. До цієї миті все йшло просто чудово, навіщо ж створювати нові проблеми? Але його хвилювання виявилось зайвим.

— Не думаю, що є такі шанси, — відповіла вона й рвучко відвернулася. Від цього руху сумка з її плеча злетіла в повітря, й надалі Ло Цзі не раз викликав у пам'яті цей спогад, намагаючись зрозуміти, чи навмисним був її рух. Вона мала брендову сумку Lui Vuitton, і він частенько помічав у своєї безіменної коханки саме цей жест. Та цього разу сумка не просто злетіла вгору, а вцілила прямісінько йому в обличчя. Від інстинктивно сахнувся, зробив крок назад, перечепився за пожежний гідрант і на повен зріст розпластався горілиць.

Це врятувало йому життя.

Бо поки вони спілкувалися, на дорозі просто перед ними зіткнулися лоб у лоб два автомобілі. Звук від удару ще лунав, коли водій іншого авто — «Фольксвагена Поло» — рвучко вивернув кермо, щоб уникнути зіткнення, й влетів саме туди, де стояла пара. Тож випадкове падіння Ло Цзі щасливо вберегло його від наїзду. «Поло» бампером зачепив лише одну ногу, яка ще висіла в повітрі, тож Ло Цзі розвернуло на землі на 90 градусів і перед його обличчям виявився багажник авто. Зі свого місця він не почув глухого звуку удару, але виразно побачив, як тіло жінки перелетіло через дах автомобіля й упало на проїжджу частину, мов безжиттєвий манекен. Бризки крові, які воно залишало по собі в польоті, мовби мали певне таємне значення. Вдивляючись у кривавий символ на землі, Ло Цзі нарешті згадав її ім'я.

* * *

У невістки Чжан Юаньчао почалися перейми, і її доправили до пологової зали, а всі інші члени родини у нервовому очікуванні з'юрилися у передпокої, де на настінний монітор виводилися показники життєдіяльності породіллі та немовляти. Чжана як ніколи досі сповнювали відчуття теплоти й людяності, схожі на згадки про давній приємний затишок Золотої доби, зруйнований Епохою кризи.

У передпокій зазирнув Ян Цзіньвень. Першою думкою, яка промайнула у Чжана, щойно він побачив товариша, було припущення, що той шукає нагоди, аби, вибачившись після сварки, наново налагодити стосунки. Проте швидко виявилось, що припущення помилкове: Ян і не привітався як слід, а схопив Чжана за руку й потягнув із передпокою в лікарняний коридор.

— Ти справді вклався у фонд порятунку? — запитав він.

Чжан відвернувся, не вшанував його відповіддю, та її легко можна було зрозуміти з пантоміми: «А тобі що до того?».

— Ти поглянь, сьогоднішня, — Ян простягнув газету, де в заголовок була винесена головна новина дня, видрукована величезними літерами:

«СПЕЦІАЛЬНА СЕСІЯ ООН УХВАЛИЛА РЕЗОЛЮЦІЮ №117, ЯКОЮ ЕСКАПІЗМ ВИЗНАНИЙ ПОЗА ЗАКОНОМ».

Чжан пробіг очима статтю:

На спеціальній сесії Генеральної асамблеї ООН абсолютною більшістю голосів прийнято резолюцію, що проголошує доктрину Ескапізму порушенням міжнародних законів та суспільних звичаїв. У висловах, далеких від дипломатичної мови у тексті резолюції рішуче засуджуються розбрат і сум'яття в людському суспільстві, спричинені згубним впливом ідей втечі. Ескапізм таврується як безсумнівний злочин проти людства з точки зору норм міжнародного права. Резолюція закликає країни — члени ООН якнайшвидше впровадити відповідні норми й у національному законодавстві, щоб запобігти поширенню цього шкідливого руху.

У своїй промові Повноважний представник Китаю при ООН знову наголосив на відданості Китайського уряду ідеям боротьби з Ескапізмом і від імені китайських влади й народу рішуче підтримав ухвалення Резолюції № 117. Він процитував лист-зобов'язання Китайського уряду щодо негайних заходів з розробки й імплементації у законодавство відповідних норм та ефективного комплексу дій, спрямованих на запобігання розповсюдженню ідей Ескапізму. Наостанок він сказав: «Ми маємо зміцнювати єдність і бути солідарними з міжнародною спільнотою в часи кризи, підтримувати принцип, визнаний міжнародним співтовариством: усе людство має рівне право на виживання. Земля — домівка всього людства, й ми не повинні відмовлятися від неї».

— Як... чому це? — розгублено пробурмотів Чжан.

— Хіба не зрозуміло? Трохи пометикувавши, легко втямити, що втеча до безкрайого космосу ніколи не спрацює. Проблема того, хто залишається, а кому пощастить відлетіти, апріорі не може бути вирішена. Ідеться не про звичайну соціальну нерівність, до якої ми всі звикли. Тут питання ставиться руба: хто житиме, а хто — приречений на смерть. І зовсім не важливо, за яким критерієм відбуватиметься відбір щасливців: еліта, багатії, чи прості смертні. Допоки хоч одна людина

залишається на смерть, цей факт означає крах основних людських цінностей і етики, хоч би якою була мета проекту! Права людини та концепція загальної рівності глибоко закорінені в людських серцях. Нерівність у питаннях виживання — найгірша, а народи та країни, що залишилися на узбіччі, нізащо покійно не очікуватимуть власної загибелі, якщо інші мають шанси на порятунок. Запекла конфронтація між двома угрупованнями обертатиметься на жорстоку боротьбу, аж поки хаос не охопить усю земну кулю. І ось тоді вже точно ніхто нікуди не відлетить! Резолюція ООН дуже мудра та своєчасна... Чжане, то скільки ти ввалив грошей?

Чжан швидко дістав мобільний і набрав номер Ши Сяоміна, але абонент виявився поза зоною досяжності. Ноги в старого підігнулися, й він почав сповзати стіною вниз, аж поки не опинився на підлозі. Чжан вклав у ту справу 400 000 юанів[10].

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

На жаль, цей розділ недоступний у безкоштовному уривку.

На жаль, цей розділ недоступний у безкоштовному уривку.

На жаль, цей розділ недоступний у безкоштовному уривку.

На жаль, цей розділ недоступний у безкоштовному уривку.

На жаль, цей розділ недоступний у безкоштовному уривку.

На жаль, цей розділ недоступний у безкоштовному уривку.